

## IV. Sądownictwo

### A. Przegląd Orzecznictwa

#### ORZECZNICTWO KARNE SĄDU NAJWYŻSZEGO (B. ZABÓR ROSYJSKI)

##### *Kodeks karny.*

*Art. 498 k. k.* Występek z art. 498 k. k. wymaga działania umyślnego, polegającego na świadomości sprawcy, że skutkiem jego działania będzie pozbawienie innej osoby wolności wbrew woli tej osoby, i na chęci sprawcy, aby taki skutek nastąpił, lub przynajmniej godzenie się sprawcy z nastąpieniem takiego skutku. Bezprawne i umyślne pozbawienie innej osoby wolności fizycznej pozostaje występkiem z art. 498 k. k. bez względu na pobudkę i na cel działania. (10. XII. 31 — 1 K. 1261/31).

*Ust. 3 art. 532 k. k.* Przepis ust. 3 art. 532 k. k. identycznie z przepisami ust. 3 art. 455 i ust. 3 cz. I art. 471 k. k. przewiduje »pełnienie przestępstwa w stosunku do osoby urzędowej podczas pełnienia lub w powodu pełnienia przez nią obowiązków służbowych; przytem zaznaczyć należy, iż ze względu na ustalenie brzmienia art. 532 k. k. przez rozporządzenie z mocą ustawy, wydane przez Prezydenta Rzeczypospolitej w dniu 24 lutego 1928 r. (Dz. U. Nr. 21 poz. 177), obecnie obowiązujący tekst artykułu 532 k. k. jest tekstem autentycznym — bez względu na brzmienie tegoż artykułu według tekstu rosyjskiego, bo tekst rosyjski co do artykułu 532 przestał być autentycznym. Obraża urzędnika podczas wykonywania przezeń czynności służbowych jest przedewszystkiem zamachem nie na dobro osobiste tego urzędnika, lecz na dobro publiczne, wymagające utrzymania powagi władzy. Powaga władzy jest narażona na szwank nie tylko wtedy, gdy osobę urzędową znieważa się podczas wykonywania przez nią obowiązków służbowych sensu stricto, ale w równej mierze i wówczas, gdy urzędnik, będąc w trakcie wykonywania obowiązków służbowych, chwilowo konkretnej czynności służbowej nie wykonywa (np. siedząc w lokalu urzędowym przy biurku z papierami służbowymi przerywa ich studjowanie celem zapalenia papierosa lub celem wymiany w sprawie niesłużbowej kilku słów ze swym sąsiadem i t. p.), to jest, gdy ciągłość wykony-

wania obowiązków służbowych, branego w szerokim znaczeniu, nie została przerwana w sposób oczywisty, co następuje np., gdy osoba urzędowa opuściła miejsce, w którym urzęduje, udając się dokądkolwiek w swym prywatnym interesie it. p. Z tego wynika, że ustalenie, czy ciągłość wykonywania obowiązków służbowych nie została przerwana, musi być rezultatem wnioskowania sądu wyrokującego w dziedzinie materiału faktycznego, merytoryczna słuszność zaś takiego wnioskowania, w myśl art. 10 k. p. k., nie ulega kontroli kasacyjnej. (10. XII. 31 — 1 K. 1258/31).

*Cz. II. art. 537 k. k.* Walka polityczna w państwie demokratycznym i parlamentarnym jest oczywiście dozwolona, lecz o tyle tylko, o ile jest prowadzona legalnie, to jest, o ile cel tej walki i środki, jakimi się posługuje, nie są zabronione przez prawo. Jednym ze środków walki politycznej jest zagwarantowana przez Konstytucję wolność słowa, wolność ta jednak nie jest nieograniczona, art. 104 Konstytucji bowiem stanowi: „Każdy obywatel ma prawo swobodnego wyrażania swoich myśli i przekonań, o ile przez to nie narusza przepisów prawa”. Przepisami zaś, które mogą być naruszone nad użyciem wolności słowa, są, między innymi, przepisy kodeksu karnego, zakazujące pod groźbą odpowiedzialności karnej znieważać innego człowieka. Cześć osoby drugiej można dotknąć przez rozgłoszenie hańbiących ją okoliczności, to jest przez jej zniesławienie. Sprawca zniesławienia jednak, o ile przeprowadzi dowód prawdy rozgłaszanych przezeń wiadomości, nie ulega w zasadzie karze, a jeśli działał gwoili pożytkowi państwowemu lub społecznemu, dla obrony czci własnej lub swojej rodziny, dla bezkarności sprawcy wystarcza dobra jego wiara, oparta na dostatecznych podstawach. Powyższe pobudki, które mogą usprawiedliwić zniesławiającego nawet w przypadku, gdy wiadomości przez niego rozsiewane nie odpowiadają prawdzie, są wyliczone w cz. II art. 537 k. k. w sposób wyczerpujący, a nie tylko przykładowo, jak to już Sąd Najwyższy wyjaśnił w Kompletie Całej Izby Karnej (Zb. Orz. 88/27); pomiędzy zaś pobudkami temi nie spotykamy walki politycznej, jako celu działania sprawcy. Samo przeto stwierdzenie, iż sprawca dopuścił się zniesławienia, operując niem jako środkiem, podjętym w celu osiągnięcia pewnych rezultatów politycznych, bez jednoczesnego stwierdzenia, że w osiągnięciu tych rezultatów sprawca zasadnie widział interes państwowy lub społeczny — nie może stanowić wystarczającej podstawy dla zastosowania cz. II art. 537 k. k. (1. XII. 31 — 1 K. 1229/31).

*Art. 574 a art. 639 k. k.* Twierdzenie, że za poważną szkodę w rozumieniu art. 639 k. k. należy uważać szkodę na sumę przewyższającą 500 zł, analogicznie do art. 574 k. k., jest niezasadne. Pomi-

jając, że art. 574 k. k. nie zna pojęcia szkody przeciętnej i poważnej, przestępstwa przewidziane w tym artykule jak również i w art. 581 i 591 k. k., są przestępstwami przeciwko mieniu, wówczas gdy przedmiotem przestępstwa, przewidzianego w art. 639 k. k., jest interes zarządu państwowego. Nie zachodzi zatem żadna analogia między art. 574 a 639 k. k. Szkoda zrzędzona przez przywłaszczenie zawsze jest szkodą, mogącą znaleźć swój cyfrowy odpowiednik, szkoda natomiast zrzędzona przestępstwem z art. 636 lub 639 k. k., może przejawiać się w postaci nawet idealnej, nie dającej się ująć cyfrowo. Dlatego też ustawodawca, określając w art. 574 k. k. obiektywnie wartość, od której zależy odpowiedzialność karna, w art. 636 i 639 k. k. wprowadza ogólne tylko pojęcie poważnej szkody dla zarządu państwowego lub dla interesu skarbowego, społecznego lub prywatnego, pozostawiając w każdym poszczególnym przypadku sądom wyrokującym, w zależności od całokształtu okoliczności sprawy, ustalenie, czy szkoda była poważna. (4. XII. 31 — 2 K. 1189/31).

*Art. 587 k. k.* W myśl art. 7 k. p. k., sąd karny rozstrzyga samodzielnie wszelkie zagadnienia prawne i nie jest związany orzeczeniem innego sądu. Przy rozstrzygnięciu kwestji recydywy, jako podstawy prawnej dla zastosowania cz. 1 art. 587 k. k., sąd obowiązany jest samodzielnie ustalić, czy oskarżony istotnie odbył 3 razy kary za kradzież, rozbój, wymuszenie lub oszustwo, czy między odbyciem każdej kary a dokonaniem następnego przestępstwa nie upłynęły terminy przedawnienia, przewidziane w art. 67 k. k., oraz czy od chwili odbycia ostatniej kary do popełnienia przestępstwa, które jest przedmiotem rozpoznawanej sprawy, nie upłynął 5-letni okres czasu, przy ustaleniu bowiem tylko tych warunków zachodzi możność zastosowania kwalifikacji z cz. 1 art. 587 k. k. Gdy zamiast tego sąd apelacyjny uzasadnił zastosowanie kwalifikacji prawnej z cz. 1 art. 587 k. k. powołaniem się na wielokrotną poprzednią karalność oskarżonego oraz na prawomocny wyrok, którym tenże oskarżony skazany został w art. 586 k. k., który sam przez się nie może stanowić podstawy do zastosowania art. 587 k. k., to dopuścił się obrazy art. 7 i 377 k. p. k. w związku z art. 67 i cz. 1 art. 587 k. k. (22. XII. 31 — 2 K. 1333/31).

*Art. 592 k. k.* Cechą charakterystyczną oszustwa z art. 592 k. k., różniącą go od innych typów oszustwa, jest to, że oszukiwanie musi polegać na zbyciu przedmiotu pod pozorem, że jest on przedmiotem, którego obrót jest zakazany przez ustawę karną, lub, że jest to przedmiot uzyskany za pomocą przestępstwa, przyczem niezbędnym warunkiem jest otrzymanie całkowite lub częściowe umówionej zapłaty. (4. XI. 31 — 1 K. 1067/31).

*Kodeks postępowania karnego.*

*Art. 340—342 k. p. k.* Z ustawy, a w szczególności z treści *art. 340—342 k. p. k.* nie wynika, iżby wyłącznym sposobem wykorzystania w przewodzie sądowym zaofiarowanych przez strony dokumentów miało być załączenie ich do sprawy, gdyż równie skutecznym sposobem może być dokonanie oględzin tych dokumentów i stwierdzenie z zapisaniem do protokołu rozprawy tych okoliczności z zaofiarowanych dokumentów, które sąd na wniosek stron uzna za istotne. (7. XII. 31 — 1 K. 1207/31).

*Art. 351 i art. 618—626 k. p. k. 1.* Według § 3 *art. 619 k. p. k.* orzeczenie władzy administracyjnej zastępuje w postępowaniu sądowym prawomocny akt oskarżenia. Kwestja tożsamości (identyczności) czynu musi być w postępowaniu, toczącym się w myśl rozdziału IV księgi XI *k. p. k.*, rozstrzygnięta w myśl tych samych zasad, które w dziedzinie tożsamości czynu obowiązują w postępowaniu sądowym według *k. p. k.* po złożeniu zwyczajnego aktu oskarżenia, a to tem pewniej, że *art. 618—626 k. p. k.* w kwestji tożsamości czynu nie wprowadzają żadnego wyjątku od norm postępowania ogólnego, przyjąć zaś należy, że w zakresie „postępowania szczególnego” (księga XI *k. p. k.*) ustawodawca w sposób domniemany odsyła do ogólnych zasad postępowania, które mają być zastosowane, o ile w przepisach o postępowaniu szczególnem nie znajdujemy zmian lub odchyleń.

Zwracając się zatem do przepisów ogólnych, należy stwierdzić, że *k. p. k.* zupełnie wyraźnie odgranicza pojęcie „czynu”, będącego przedmiotem postępowania sądowego, przez którego przytoczenie oskarżyciel określa ramy, w których musi się (w myśl zasady skargowej) toczyć rzeczzone postępowanie, od kwalifikacji prawnej danego czynu, odgraniczyć tedy należy ściśle „factum” od „ms”, przyjmując, że rzymska zasada „dabis mihi factum dabo tibi ius” da się także zastosować w dziedzinie prawa karnego procesowego. W tym względzie wskazać należy na p. e *art. 366* w zestawieniu z p. a *art. 367 k. p. k.* (czyn zarzucony, przypisany oraz kwalifikacja prawna), dalej na *art. 351 k. p. k.* W szczególności po zestawieniu *art. 351 k. p. k.*, który odnosi się do „innego czynu prócz tego, który akt oskarżenia wskazuje” z p. e *art. 366 k. p. k.* (czyn zarzucony), oraz p. a *art. 367 k. p. k.* (czyn przypisany), okazuje się jasno, że czyn przypisany nie musi w swej postaci faktycznej, ustalonej w wyroku, pokrywać się z czynem zarzuconym, niemniej jednak nie wchodzi jeszcze w grę „inny czyn”, nie stosuje się przepis *art. 351 k. p. k.*, innemi słowy tożsamość (identyczność) czynu nie jest uchylona i nadal istnieje mimo różnicy między czynem „zarzuconym” i „przypisanym”. W tym stanie

rzeczy i zgodnie z zasadami, ustalonymi przez wykładnię prawa na tle całego szeregu nowożytnych ustaw procesowych, należy przyjąć także odnośnie do k. p. k., że niezależnie od tożsamości oskarżonego (podmiotowa identyczność) ustawa nakazuje przestrzegać tożsamości czynu (przedmiotowa identyczność) w tym sensie, że nie można wyjść poza „historyczne zdarzenie”, które jest podstawą oskarżenia, przyczem oceniać je należy nie z prawniczego punktu widzenia (kwalifikacja prawna), lecz z punktu widzenia konkretnego zdarzenia faktycznego, które oskarżyciel ma na myśli w akcie oskarżenia i w którym upatruje konflikt oskarżonego z prawem karnem. Od owego faktycznego zdarzenia oddzielić zatem należy kwalifikację prawną, która w całej pełni należy do sądu i którą dostosować należy do tego, jaką ostateczna postać faktyczną nadaje danemu czynowi wynik przewodu sądowego, sąd bowiem sądzi „czyn zarzucony”, nie zaś kwalifikację prawną, przytoczoną przez oskarżyciela, zaczem też i uniewinnienie od kwalifikacji uznać należy za przeciwnie ustawie, a błąd w dziedzinie prawnej oceny czynu prowadzi nie do uniewinnienia od błędnej kwalifikacji, lecz do jej poprawienia (p. b art. 485, 501 k. p. k.).

Na tem stanowisku stoi też orzecznictwo (porówn. np. poz. 30/30, 59/30, 206/30, 46/31, 150/31 urzęd. zb. orzec.). Tożsamość czym istnieje zatem nietylko wtedy, gdy ustalając czyn przypisany zgodnie z zarzuconym sąd nadaje mu inną, niż oskarżyciel, kwalifikację (kradzież zamiast przywłaszczenia, bezprawne polowanie zamiast kradzieży i t. p.), lecz także wówczas, gdy wyniki przewodu sądowego wykazują nowe momenty faktyczne, poprzednio nieznane lub nieprzytoczone przez oskarżyciela, nie wyłączając takich, które kwalifikują dany czyn inaczej, łagodniej lub surowiej. W szczególności tożsamość czynu istnieje nadal, gdy sąd, przyjąwszy moment gwałtu, nadaje konkretnemu zdarzeniu faktycznemu cechy rozboju (rabunku) zamiast kradzieży, lub odwrotnie, byleby tylko nie wyszedł poza granice tego konkretnego zdarzenia faktycznego, w którym, zdaniem oskarżyciela, mieści się działanie lub zaniechanie oskarżonego, obrażające przepis prawa karnego. W granicach tożsamości zdarzenia faktycznego, będącego przedmiotem oskarżenia, ustala też sąd czas i miejsce czynu (przyjąwszy, że w akcie oskarżenia są nieścisłości lub niedokładności) i inne szczegóły popelnienia czynu, z zastrzeżeniem, że rozpatruje rzeczywiście zdarzenie, które ma na myśli oskarżyciel, wnoszący skargę przeciw danemu oskarżonemu; sąd ustalić też może mnogość czynów (zbieg realny), chociaż oskarżyciel sądził, że grupa faktów, przytoczonych na uzasadnienie oskarżenia, stanowi jedno przestępstwo; jeżeli kodeks uznaje możliwość kilkakrotnej kwalifikacji, sąd może przyjąć zbieg idealny (nie w b. zaborze rosyjskim

art. 1 i 60 k. k.), chociaż oskarżyciel taki bieg odrzucił; czyn kolektywny (jedność prawna większej ilości czynów połączonych momentem zawodowości i t. p. w ujęciu np. §§ 144, 260, 302 d. k. k. ziem zachodn.) uprawnia i zobowiązuje sąd do objęcia swem orzeczeniem prawnej całości czynu, a więc i poszczególnych faktów, pozbawionych samoistości prawnej, których oskarżyciel nie przytacza; tak samo przy przestępstwie ciągiem (np. kradzież „na raty”), poszczególne akty wykonawcze, któreby w innych wypadkach mogły stanowić samodzielne przestępstwa, objęte być muszą orzeczeniem sędziego, chociażby nie wszystkie przez oskarżyciela przytoczone były i chociażby ujawniły się dopiero na rozprawie, a to właśnie dlatego, że są częścią jednego czynu, złożonego z czynów poszczególnych, połączonych w jedność prawną; Analogicznie przedstawia się sprawa do przestępstwa trwałego, które musi być w całości rozpatrzone, chociażby oskarżyciel tylko o pewnym fragmencie karalnego stanu przestępnego uzyskał wiadomość i tylko ów fragment przytoczył na uzasadnienie skargi. W związku wreszcie z takim ujęciem czynu pozostaje okoliczność, że ustawa nie zna również uniewinnienia w stosunku do poszczególnych fragmentów jednego czynu, jeżeli sąd nie przyjmuje, iż oskarżony, popełniając zresztą daną kradzież, nie zabrał jednak pewnego przedmiotu, to w stosunku do tego przedmiotu niema uniewinnienia, niema również uniewinnienia w stosunku do poszczególnych fragmentów czynu kolektywnego, ciągłego lub trwałego i t. p. Tego rodzaju ujęcie rzeczy przez ustawodawcę jest też z praktycznego punktu widzenia najzupełniej celowe, odmienne bowiem stanowisko doprowadzić musiałoby jedynie do mnożenia się w nieskończoność procesów z powodu tego samego konkretnego zdarzenia faktycznego, zależnie od ujawnienia nowych momentów faktycznych, uzasadniających łagodniejszą lub surowszą kwalifikację (w sprawie o kradzież należałoby najpierw wydać wyrok uniewinniający, potem zaś rozpocząć nowy proces o ten sam czyn pod kwalifikacją przywłaszczenia lub rozboju, albo odwrotnie), tego zaś rodzaju stan rzeczy nie odpowiadałby celowi sprężystego i rychłego wymiaru sprawiedliwości. Stan taki byłby też dla oskarżonego źródłem poważnej udręki, pamiętać bowiem należy, że osądzenie „czynu” stwarza stan „rei iudicatae” i broni oskarżonego przed ponownym ściganiem (o ile nie nastąpi wznowienie) i ciągiem niepokojeniem z powodu danego czynu, pojętego w sensie wyżej przytoczonym, chociażby nie wszystkie okoliczności faktyczne, decydujące o kwalifikacji w procesie, zostały ujawnione. Jeżeli nie wchodzi w grę art. 577 k. p. k., w szczególności, gdy wyrok, skazujący za kradzież, zapadł nie wskutek fałszywego zeznania, dokumentu, dowodu rzeczowego, albo przekupstwa, to oskarżony jest zabezpie-

czony przed powtórnem ściganiem, chociażby następnie wyszło na jaw, że przez daną kradzież przywłaszczył sobie bezprawnie znacznie więcej przedmiotów, niż to przyjęto w wyroku, a nawet gdyby wyszła na jaw okoliczność faktyczna, kwalifikująca ów czyn już osądzony znacznie ciężej, jako rozbój (rabunek); podobnie ma się sprawa w wypadku wyjścia na jaw, że nieumyślne zabicie było w rzeczywistości umyślnem i t. p. „*Res iudicata*” nie dopuszcza więc do ponownego sądzenia czynu pod inną kwalifikacją, mimo wykrycia nowych okoliczności. Przy czynach kolektywnych, przy przestępstwach ciągłych lub trwałych nie mogą stanowić podstawy do ponownego ścigania poszczególne przejawy działalności przestępnej, które miały miejsce przed osądzeniem czynu w procesie, w którym zajmowano się tylko fragmentem owego czynu, chociażby przy wyrokowaniu o całym szeregu poszczególnych faktów, połączonych w jedność prawną, ani oskarżyciel, ani sąd, nie mieli wiadomości, przyczem obojętne jest, czy to nastąpiło z ich winy, czy nie.

Według poglądów, reprezentowanych w tej mierze w nauce i orzecznictwie na tle analogicznych przepisów obcych, „*res iudicata*” nie stałaby na przeszkodzie ponownemu ściganiu za pewien fragment jednego czynu jedynie wówczas, gdyby w chwili poprzedniego sądzenia istniała prawna przeszkoda do wszechstronnej prawnej oceny czynu, np. można było czyn osądzić jedynie pod kątem widzenia ściganego z urzędu naruszenia spokoju publicznego, nie można zaś było osądzić danego czynu pod kątem widzenia obrazy lub pobicia, jeżeli ściganie pod tą kwalifikacją było uzależnione od skargi prywatnej lub wniosku, których nie złożono.

Nie można zaprzeczyć, że przy ocenie tożsamości czynu zdążyć się mogą wątpliwości i niejasności, albowiem w wielu wypadkach granica jest płynna i niepewna. W razie wątpliwości ustalić należy na zasadzie wykładni aktu oskarżenia, czy dane działanie lub zaniechanie jest częścią tego zdarzenia, które miał na myśli oskarżyciel w swej skardze; jeżeli oskarżyciel skarży z powodu usiłowania bezprawnego zaboru cudzego mienia przez atak na drodze na wóz, na którym znajdowały się przewożone towary, to nie objął swem oskarżeniem zabójstwa woźnicy, dokonanego w kilkanaście minut później z zasadzki, z zemsty za to, że woźnica ów przeszkodził zaborowi mienia (*aliud factum*); natomiast byłoby inaczej gdyby zabicie miało być środkiem do owładnięcia mienia, chociażby oskarżyciel, domagający się ukarania jedynie za przestępstwo majątkowe, nie wspomniał o zabójstwie, które było środkiem działania (*idem factum*).

O ile więc nie wchodzi w rachubę „inny czyn” (Względem którego postąpić należy w sposób w art. 351 k. p. k. przewidzia-

ny), sąd może i musi nadać ustalonym faktom właściwą kwalifikację, nawet znacznie surowszą w porównaniu z kwalifikacją aktu oskarżenia.

2. K. P. K. nie przewiduje też, by możliwość zmiany kwalifikacji zobowiązywała w każdym wypadku sąd do zwrócenia uwagi stronom procesowych na możliwość takiej zmiany w tym celu, aby mogły zająć wobec takiej możliwości odpowiednie stanowisko (przepis tego rodzaju co do oskarżonego zna np. proc. karn. niem. § 265 red. z 1924), jednakże „zaskoczenie” inną kwalifikacją i ograniczenie w ten sposób praw oskarżenia lub obrony nie odpowiada oczywiście ustawie, a z przepisu art. 303 „przewodniczący kieruje rozprawą i czuwa nad jej prawidłowym tokiem...” w związku z art. 305 i 9 k. p. k. wynika, że brak zwrócenia uwagi na możliwość zmiany kwalifikacji może być w miarę okoliczności uchybieniem (art. 498 k. p. k.), które powinno być usunięte nawet w drodze art. 350 k. p. k. (jeżeli ewentualność zmiany kwalifikacji wyłania się na naradzie), o ile owa zmiana kwalifikacji mogła w danym wypadku oddziaływać ujemnie na prawa stron, w szczególności oskarżyciela lub oskarżonego.

W świetle powyższych uwag należy ustalić, że także w sprawach karno-administracyjnych sąd nie może wyjść poza ramy aktu oskarżenia (§ 3 art. 619 k. p. k.) i uznać oskarżonego winnym innego czynu (w sensie wyżej przytoczonym), niż zarzucony w orzeczeniu karnem władzy skarbowej. (7-ka 28. XI. 31 — 1 K. 431/31 i 432/31).

*Art. 379 § 1 k. p. k.* W myśl art. 379 § 1 k. p. k., wyrok zaoczny może być wydany wtedy, jeżeli oskarżony, któremu wezwanie doręczono, nie stawiał się na rozprawę główną, ani też w jego imieniu nie stawiał się obrońca, a sprawa nie wymaga osobistego stawiennictwa oskarżonego.

Nie może być wydany wyrok zaoczny, jeżeli oskarżonemu wezwania do rozprawy nie doręczono. K. p. k. wymieniając niestawiennictwo oskarżonego, jako jedną z przesłanek wyroku zaocznego, miał oczywiście na myśli tylko niestawiennictwo nieusprawiedliwione, jak to wynika z art. 381 i 382 k. p. k., bo dopuszcza ponowną rozprawę w razie uznania niestawiennictwa za usprawiedliwione.

Jeżeli zatem sąd okręgowy, opierając się na świadectwie lekarskim, uznał niestawiennictwo oskarżonego z powodu choroby za usprawiedliwione, lecz mimo to postanowił przeprowadzić rozprawę w trybie zaocznym na mocy art. 379 § 1 k. p. k., uznając osobiste stawiennictwo oskarżonego za zbędne, w myśl art. 300 § 1 k. p. k., to obraził w sposób jaskrawy art. 379, 381, 382 k. p. k. w związku z art. 291, 332, 333 i 335 k. p. k., odbierając oskarżonemu możliwość

bronienia się na rozprawie. Uznanie w pewnych wypadkach stawienictwa za zbędne rozumieć należy tylko jako prawo oskarżonego, z którego może skorzystać lub nie, nie narażając się w razie niestawienictwa na doprowadzenie przymusowe (art. 325 k. p. k.), nie oznacza to jednak prawa sądu do przeprowadzenia rozprawy w nieobecności oskarżonego nawet wtedy, gdy oskarżony nie mógł z powodów od swej woli niezależnych przybyć na rozprawę. (3. X. 31 — 2 K. 1695/31).

### *Prawo czekowe.*

Oplacenie stemplem w urzędzie skarbowym dokumentu, mającego ustawową formę czeku, nie pozbawia tego dokumentu charakteru czeku, ze względu na jego postdatowanie, gdyż w myśl art. 128 ust. 1 pkt. 1 ustawy o opłatach stemplowych (Dz. U. Nr. 98/26, poz. 570), opłacie stemplowej podlega czek jeżeli wystawca wręczył go innej osobie przed dniem oznaczonym datą wystawienia. W ten sposób ustawa stemplowa w powyższym przepisie ustanowiła opłatę stemplową właśnie od czeków, w chwili wręczenia ich przez wystawcę innej osobie, postdatowanych. (26. XI. 31 — 1 K. 994/31).

*Art. 51 prawa czekowego.* Dla odpowiedzialności z art. 51 rozporządzenia Prezydenta o prawie czekowym ma znaczenie jedynie okoliczność, czy oskarżony miał pokrycie na rachunku czekowym, okoliczność zaś, że posiadał on inne fundusze i papiery wartościowe jest bez znaczenia. (10. XI. 31 — 1 K. 1037/31).

*Art. 19 ustawy o przepisach porządkowych na drogach publicznych.* W myśl art. 19 ustawy o przepisach porządkowych na drogach publicznych (Dz. U. Nr. 80/21, poz. 656), czuwanie na drogach publicznych jest obowiązkiem zaprzysiężonej służby drogowej, organów policji państwowej i urzędów gminnych.

Na mocy powyższej ustawy były wydane rozporządzenia Ministra Robót Publicznych i Ministra Spraw Wewnętrznych z 27. 1. 1928 (Dz. U. poz. 396/28) i z dnia 17 kwietnia 1929 r. (Dz. U. poz. 439/29).

W myśl § 30 pierwszego rozporządzenia każdy pojazd (autobus) powinien odpowiadać warunkom, wymienionym w §§ 4, 5, 6, 7, 8 i 10, i wojewódzka władza administracji ogólnej, w której okręgu znajduje się pojazd, może zarządzić w każdym czasie zbadanie pojazdu; § 5 tegoż rozporządzenia, między innymi, przewiduje jako warunek sprawności autobusów „mocny mechanizm kierownicy, dający możliwość łatwego i pewnego wymijania oraz skręcania”.

Z powyższego wynika, iż funkcjonariusz policji, badając sprawność hamulców autobusowych, pełni obowiązki służbowe. (9. XI. 31 — 1 K. 960/31).

*Ustawa karnoskarbowa.*

*Art. 6 i 7 u. k. s.* Na podstawie art. 1 L. 1 u. k. s. i art. 45 i 46 u. k. s. w zestawieniu przepisów tych z art. 6 u. k. s. do osób, które przez naruszenie przepisów wydanych w przedmiocie opłat celnych i obrotu towarowego z zagranicą dopuściły się uszczuplenia należności celnych należą uczestnicy przemytu, to znaczy sprawcy lub współsprawcy, którzy przez przeciwdziałanie wspomnianym przepisom dyspozycyjnym uszczuplenie należności celnych spowodowali, jak też i podżegacze, którzy sprawcę albo współsprawcę do tego czynu nakłonili, lub też pomocnicy, którzy sprawcy lub też współsprawcy przy uszczupleniu należności celnych w jakikolwiek sposób pomocy udzielili. Do rzędu tych osób nie należą natomiast osoby takie, które podjęły działania, jakie przewiduje art. 7 u. k. s. Są to bowiem działania, podjęte już po popełnieniu zasadniczego przestępstwa karno-skarbowego, które utrwalają stan bezprawny przez ono zasadnicze przestępstwo wywołany, a które art. 7 u. k. s. uznaje za samoistne przestępstwa szczególnego rodzaju, poddając wprowadzić osoby, które je spełniają, sankcjom karnym według przepisu, stosującego się do uczestników przestępstwa zasadniczego, nie utożsamiając ich jednak bynajmniej z owym przestępstwem zasadniczym. Wynika stąd, że tylko ten, kto popełnia przemyt w roli uczestnika w rozumieniu art. 6 u. k. s., może się dopuścić uszczuplenia należności celnych, zaś osoba, która już po dokonaniu przemytu przedmiotu z niego pochodzący transportuje odpowiadać może nie za uszczuplenie opłat celnych, lecz za jedno z przestępstw szczególnego rodzaju, jakie ma na względzie art. 7 u. k. s. (18. XI. 31 — 1 K. 1137/31 i 1162/31).

*Art. 112 u. k. s.* Oskarżeni czterokrotnie urządzili bez pozwolenia właściwej władzy loterię fantową, w której 20 kuponów załączonych do poszczególnych numerów pisma codziennego „Ostatnie Wiadomości” stanowiły jeden los. Abonenci stali czasopisma mogli brać udział w loterii bez nadsyłania kuponów. Z treści § 6 rozporządzenia Ministra Skarbu z dnia 7 maja 1924 r. (Dz. U. Nr. 54, opz. 541) wynika, że pozwolenie generalnej dyrekcji loterii państwowej bądź władzy skarbowej wymaga loteria fantowa „przy której osiągnąć można jakiś dochód”. Sąd ustalił, że ten „jakiś dochód” w danym wypadku polegał na zwiększeniu ilości sprzedanych numerów czasopisma i że tym sposobem oskarżeni liczyli na zysk pośredni z loterii. Przy ustaleniu cech przestępstwa z art. 112 u. k. s. nie ma znaczenia stwierdzenie, czy wogóle oskarżeni osiągnęli jakikolwiek zysk, gdyż chodzi o grę loteryjną „zakazaną lub nieupoważnioną”, która może dać jakiś dochód. Wobec tego zupełnie wy

starczało ustalenie sądu, że loteria była obliczona na zysk, a zatem wymagała pozwolenia właściwej władzy, nie posiadając zaś tego pozwolenia była w rozumieniu art. 112 u. k. s. „nieupoważniona”.

W myśl art. 112 u. k. s. „wysokość ubytku dochodu (jaki czerpie Skarb Państwa z wykonywania państwowej wyłączności loterii) przyjmuje się w takiej kwocie, w jakiej wyraża się w danym wypadku udział w zakazanej lub nieupoważnionej grze „wysokość stawki, cena losu i t. p.” Zdanie to nie może być inaczej rozumiane, jak stwierdzenie oznaczenia, że ustawa karno-skarbową za „ubytek dochodu” uznaje nie jakąś konkretną stratę Skarbu Państwa, którą należy każdorazowo ustalić, lecz wogóle uszczuplenie „zakazanej lub nieupoważnionej” loterii. Dla bytu przestępstwa wystarcza sam fakt urządzenia loterii bez pozwolenia właściwej władzy, któremu ustawa a priori nadaje znaczenie „ubytku dochodu” w wysokości ceny wszystkich losów. Wobec tego dociekanie w każdym poszczególnym wypadku, czy Skarb Państwa poniósł rzeczywiście jakąś stratę i w jakiej wysokości, jest bezprzedmiotowe. Kapitał gry wyraża kwotę ustawowo ustaloną „ustawowo domniemanego ubytku dochodu” Skarbu Państwa od każdej zakazanej lub niedozwolonej loterii. (21. XII. 31 — 1 K. 1193/31).

*Art. 236 u. k. s.* Przepisy u. k. s. o wznowienie postępowania dotyczą wyłącznie postępowania administracyjnego, skoro zaś sprawa karno-skarbową stała się przedmiotem rozważania i wyrokowania sądu powszechnego (art. 236 u. k. s.), wznowienie postępowania może nastąpić wyłącznie na zasadach, zawartych w przepisach powszechnego postępowania karnego, t. j. k. p. k. W myśl art. 45, 47 i 448 k. p. k. postanowienie sądu o umorzeniu postępowania sądowego stanowi orzeczenie sądowe, zamykając drogę do wydania wyroku, umarza ono nie dochodzenie, czy też przestępstwo administracyjne, lecz wszczętą przepisany trybem sprawę sądową, która może podlegać wznowieniu, tylko trybem przepisany art. 577 i nast. k. p. k.

Przychylając się do wniosku prokuratora o wznowienie sprawy bez podania nawet podstawy prawnej swego postanowienia i wydając w tych warunkach wyrok w umorzonej uprzednio sprawie z powodu przedawnienia, sąd dopuścił się obrazy art. 3, 13, 577 i 583 k. p. k. i art. 236 u. k. s., powodując nieważność wyroku w myśl p. e art. 499 k. p. k. (10. XI. 31 — 1 K. 996/31).

*Art. 11 rozp. Prez. Rzpl z dn. 7. X. 1927* (Dz. U. 89/27. 797). Przestępstwo z art. 11 rozp. Prez. Rzpl. z dn. 7. X. 27 r. nie polega na uszczupleniu dochodu skarbowego. (7. sędziów. 28. XI. 31 — 1 K. 735/31)

St. Zaleski,  
Sędzia Sądu Najwyższego.

ORZECZNICTWO KARNE SĄDU NAJWYŻSZEGO  
(B. ZABÓR AUSTRIACKI)

§ 477 u. k.

816. Przedmiotem przekroczenia z § 477 u. k. nie mogą być pieniądze, będące ustawowym środkiem płatniczym w Państwie. (26. lutego 1932 II 3 K. 1288/31).

§ 486 u. k.

817. Zastanowienie otwartego już postępowania ugodowego wskutek cofnięcia wniosku przez dłużnika nie jest ze stanowiska §486 ust. 2 u. k. równoznaczne z karalnym niezgłoszeniem tego wniosku. (17. grudnia 1931 II 3 K. 1005/31).

§ 496 u. k.

818. Fakt, że słowa obrazy wypowiedziano w miejscu publicznym, sam przez się nie kwalifikuje jeszcze obrazy, jako publicznej, jeżeli czy to wskutek braku postronnych słuchaczy, czy też wskutek zabiegów osoby, słowa obrazy wypowiadającej, jak n. p. wypór wiedzenie szeptem, do ucha lub w języku, dla nikogo niezrozumiałym, nie istniała konkretna możność nie tylko usłyszenia słów, ale także zrozumienia ich znaczenia i celu przez więcej osób (11. stycznia 1932 II 3 K. 1158/31).

819. Działania, mieszczące w sobie przedmiotowo znamiona obrazy czci (n. p. wypchnięcie kogoś za drzwi), są bezkarne, jeżeli przedsięwzięto je w obronie uzasadnionych interesów prawnych i nie przekroczono przytem granic, koniecznych dla ochrony tych interesów. (14. stycznia 1932 II 3 K. 1119/31).

§ 130 u. c.

820. Wobec braku sankcji karnej dla postanowień, zawartych w § 130 austr. ust. cyw., wymienione tam czyny nie podlegają ukaraniu. (7. stycznia 1932 II 3 K. 1100/31).

*Czas pracy.*

821. Budowa spichlerza i szopy w gospodarstwie wiejskiem we własnym zarządzie nie przedstawia zakładu pracy, prowadzonego sposobem przemysłowym, nie podpada zatem pod przepisy art. 1 ust. z 18. grudnia 1919 Dz. U. R. P. Nr. 2, poz. 7/20. (21 stycznia 1932 II 3 K. 1225/31).

822. Praca w rzeźniach w dni niedzielne nie jest konieczna i to bez względu na to, czy chodzi o rzeźnię w ogólności, czy tylko o rzeźnię w ogólności, czy tylko o rzeźnię rytualne, służące potrzebom ludności żydowskiej. (14. stycznia 1932 II 3 K. 1132/31).

*Rozp. Prez. Rz. o cudzoziemcach.*

823. Obowiązek, określony w art. 16 ust. 2 rozp. Prez. Rz. z dnia 13. sierpnia 1926 o cudzoziemcach (Dz. U. R. P. Nr. 83 p. 465.) ciąży nie tylko na cudzoziemcach, lecz na każdej wogóle osobie. (14. stycznia 1932 II 3 K. 1131/31).

*Warunkowe zawieszenie kary.*

824. Obowiązek złożenia podarunku na rzecz Skarbu Państwa (§ 311 u. k.) nie ulega zawieszeniu mimo warunkowego zawieszenia kary pozbawienia wolności. (4. stycznia 1932 II 3 K. 1106/31).

*Rozp. Prez. Rz. o zagospodarowaniu lasów nie stanowiących własności Państwa.*

825. Wycięcie drzew w lesie w wykonaniu akcji tępienia kornika wyklucza zastosowanie przepisu § 42 rozp. Prez. Rz. z 24. VI 1927 Dz. U. R. P. Nr. 57, poz. 504. (17. grudnia 1931 II 3 K. 971/31).

826. W planie urządzenia gospodarstwa leśnego winny być szczegółowo przedstawione także i takie czynności gospodarcze, które przedsięwzięte się w myśl zasad racjonalnej gospodarki leśnej celem zapewnienia prawidłowego wzrostu drzew i zabezpieczenia trwałości użytkowania, (art. 8).

827. Drzewa częściowo uschłe, ale jeszcze żywe, można tylko wtedy uważać za posusz (art. 14), jeżeli ustalono, że były one już bezwzględnie nie do uratowania i musiały bezwarunkowo już w najbliższym czasie ulec zupełnemu uschnięciu.

828. Za niezbędne w rozumieniu art. 14 można uznać tylko takie wycinanie drzew, którego przy układaniu programu gospodarczego nie można było przewidzieć i z którego dokonaniem, po stwierdzeniu jego konieczności, nie można zwlekać ze względu na dobro lasu. Należy tu usuwanie drzew dotkniętych chorobą, mogącą rozszerzyć się na sąsiednie drzewa, lub drzew nawiedzanych przez szkodliwe owady, których rozszerzeniu się można zapobiec jedynie przez ścięcie nawiedzonych pni.

829. Istota przekroczenia z art. 42 nie wymaga ustalenia, iż cięcie było dokonane celem uzyskania korzyści materialnej lub że zdolne było do narażenia na niebezpieczeństwo zasady gospodarczej utrzymania trwałości użytkowania, lecz jedynie stwierdzenia, że cięcie było bezprawne, przyczem okoliczności, iż nie zachodzi! zły zamiar lub że żadna stąd nie wynikła szkoda, nie mają w myśl przepisu § 238 u. k. żadnego znaczenia.

830. Błąd co do tego, czy cięcie mogło być dokonane, pomimo, że nie było przewidziane w planie gospodarczym, należy uważać za błąd co do prawa karnego.

831. Tymczasowe zezwolenie na wyrąb w granicach planu, mające znaczenie do chwili wydania stanowczej decyzji w przedmiocie zatwierdzenia przedstawionego planu, może nastąpić także ustnie.

832. Urzędnik władzy, sprawujący nadzór nad zagospodarowaniem lasów, nie ma prawa legalizowania stwierdzonych przezeń nadużyć, mających cechy czynu korygodnego. Samo zaniechanie wszczęcia właściwego postępowania a nawet oświadczenie urzędnika, że z nadużycia nie zrobi żadnego użytku, nie mogłoby być uważane za okoliczność, wyłączającą ściganie sprawcy. (26. lutego 1932 II 3 K. 23/32).

*Art. 110 lit. c) k. p. k.*

833. Osoby skazane już prawomocnym wyrokiem za czyn, będące przedmiotem rozprawy, nie należą do kategorii świadków, wyłączonych od przysięgi. (8. lutego 1932 II 3 K. 20/32).

*Art. 366, 367 i 377 k. p. k.*

834. Wyrażenie „fakty”, użyte w art. 377. nie jest równo znaczne z zawartymi w art. 366 i 367 k. p. k. pojęciami czynu zarzuconego lub przypisanego oskarżonemu. Fakty — to te istotne dla sprawy okoliczności faktyczne, mające znaczenie dla kwestji winy i kary, które są przesłankami procesu myślowego, zwanego wyrokowaniem, natomiast ustalenie przypisanego czynu — to już skrytalizowanie wyników tego procesu. (21. grudnia 1931 II 3 K. 1049/31).

*Art. 485 lit. b) k. p. k.*

835. Kwalifikacja jest błędna, jeżeli w stosunku do ustaleń faktycznych wyroku zastosowano niewłaściwy przepis ustawy. Poprawieniem kwalifikacji (z urzędu — art. 485 lit. b) k. p. k.) może być tylko wskazanie tego przepisu ustawy, który znajduje swe uzasadnienie w ustaleniach faktycznych wyroku. Przyjęcie przez sąd odwoławczy ustaleń nowych, odmiennych od poczynionych przez sąd pierwszej instancji, jest wydaniem nowego orzeczenia a więc zmiana wyroku, która nie może przekroczyć granic apelacji. (4. lutego 1932 II 3 K. 1231/31).

*Józef Prokopowicz,*

Pierwszy Prokurator Sądu Najwyższego.

## ORZECZNICTWO KARNE SĄDU NAJWYŻSZEGO (B. ZABÓR PRUSKI)

### *I. Kodeks karny z 1871 r.*

§ 131 k. k. I. Dla zastosowania § 131 k. k. należy ustalić, przeciw jakiemu konkretnemu urządzeniu państwowemu jako takiemu lub zarządzeniu zwierzchności były zarzuty wymierzone, gdyż ogół-

nikowo nie skonkretyzowane stwierdzenie, że zarzuty były podniesione w celu wywołania pogardy dla urzędów państwowych lub zarządzeń zwierzchności, nie wystarcza. (27. XI. 1931 r., II. K. 673/31).

2. O zastosowaniu § 131 k. k. mowy być nie może, jeśli nie ustalono, o jakie urzędy państwowe, jako takie, i o jakie konkretne zarządzenia zwierzchności chodzi i w jaki sposób podanie w pogardę zarządzeń władz wyraża zarazem pogardę dla urzędów państwowych. (27. XI. 1931 r., II. 4 K. 671/31).

3. Wymagana do istoty przestępstwa z § 131 k. k. świadomość oskarżonego o nieprawdziwości lub przekręceniu twierdzonych faktów musi mu być wedle ogólnych zasad procesu karnego udowodniona i uzasadniona, przerzucanie ciężaru dowodowego na oskarżonego nie znajduje podstawy ani w brzmieniu przepisu, ani nie da się uzasadnić istotą przestępstwa, a powoływanie się na analogię z § 186 k. k. jest chybione. (27. XI. 1931 r., II. 4 K. 672/31).

4. Z mocy § 131 k. k. oskarżony może się bronić dobrą wiarą, wobec której kwestja nieprawdziwości lub przekręcenia faktów jest obojętna, jeśli zaś sąd nie przyjmuje działania w dobrej wierze po stronie oskarżonego, to nie może jednakowoż zmusić oskarżonego do osłabienia jego stanowiska w procesie przez przerzucenie nań obowiązku prowadzenia dowodu prawdy. (27. XI. 1931 r., II. 4 K. 671/31).

5. Wyjątkowego przepisu § 186 k. k. nie można w żadnym razie analogicznie stosować do § 131 k. k., gdyż przestępstwo z § 131 k. k. polega na rozmyślnem i wbrew lepszemu wiedzy działaniu, podczas gdy przestępstwo z § 186 k. k. działania wbrew lepszemu wiedzy nie wymaga. (27. XI. 1931 r., II. 4 K. 671/31).

6. Jeśli istotę przestępstwa stanowi świadome twierdzenie nieprawdziwych lub przekręconych faktów, to oskarżony może się zasłaniać dobrą wiarą i w razie jej stwierdzenia skazanie nastąpić nie może, choćby fakty były istotnie nieprawdziwe. (27. XI. 1931 r., II. 4 K. 672/31).

7. Władze państwowe zażywają ochrony przepisów §§ 185-187 k. k. zgodnie z postanowieniem § 196 k. k., wobec czego brak znamion z § 131 k. k. w twierdzeniach rozszerzonych przez sprawcę o działalności czy zarządzeniach władz lub wręcz w słownych zniewagach, nie uwalnia sprawcy od odpowiedzialności za obrazę władz. (27. XI. 1931 r., II. 4 K. 672/31).

§ 135 k. k. Przepis § 135 k. k. wymaga winy umyślnej, obelżywy zatem wybryk, mieszczący w sobie pojęciowo zawsze cechy zniewagi, będzie podpadał pod przepis art. 22 rozp. Prez. o godłach i barwach państw, i o tyle § 135 k. k., wyraźnie tem rozporządzeniem nie

uchylony, utracił moc obowiązującą w myśl zasady *lex posterior derogat legi priori*; natomiast o ile chodzi o pozostałe stany przepięne zawarte w § 135 k. k., to przyjąć należy, iż co do nich przepis ten nadal obowiązuje. (24. VII. 1931 r., II. 4 K. 53/31).

§ 365/2 k. k. Przeciwdziałanie zakazowi § 365/2 k. k. może nastąpić zarówno przez działanie, jak i zaniechanie, a wyrażenie ustawy „*dulden*” nie może być w tym stanie rzeczy tłumaczone przez „*zezwała*”, bo treść pojęcia „*dulden*” odpowiada „*znoszeniu czegoś*” zaczem i biernemu zachowaniu się. (27. XI. 1931 r., II. 4 K. 730/31).

## II. *Kodeks postępowania karnego.*

*Art. 2 k. p. k. 1.* Okoliczność, że akt oskarżenia nie wskazywał dokładnie daty dokonania przestępstwa, nie skutkuje umorzenia postępowania dla braku skargi (art. 2 k. k.), o ile podczas przewodu sądowego zostanie ustalone, że zarzucony oskarżonemu czyn, co do identyczności którego nie zachodziłyby wątpliwości, został popełniony w czasie nieprzedawnionym chociaż w innej dacie. (20. XI. 1931 r., II. 4 K. 714/31).

2. Na wadach aktu oskarżenia kasacji oprzeć nie można, gdyż oskarżenie, jako materialny objaw woli ścigania, jest tylko przesłanką procesową, a uchybienia jego formalne, jako nie mające wpływu na treść rozstrzygnięcia (art. 498 k. p. k.), nie mogą spowodować uchylenia wyroku. (27. XI. 1931 r., II. 4 K. 746/31).

*Art. 69 k. p. k.* Wskutek objęcia oskarżenia przez oskarżyciela publicznego na mocy art. 69 k. p. k. nie zmienia się charakter prywatno-skargowy sprawy wszczętej przez oskarżyciela prywatnego, wobec czego przepisy o postępowaniu uproszczonym (art. 22 i nast. przep. wpr. k. p. k.) nie mogą w tym wypadku znaleźć zastosowania. (27. XI. 1931 r., II. 4 K. 711/31).

*Art. 130 k. p. k.* Na mocy art. 130 k. p. k. sąd nie jest obowiązany dla zbadania stanu umysłowego oskarżonego wzywać bezwzględnie lekarzy psychiatrów, lecz zadowolić się może dwoma lekarzami nie psychiatrami. (2. XI. 1931 r., II. 4 K. 724/31).

*Art. 218 k. p. k.* Złożenie zapowiedzenia kasacji przez oskarżyciela publicznego w terminie ustawowym w sekretarjacie Prokuratury nie jest równoznaczne ze złożeniem w Urzędzie Pocztowym, ponieważ art. 218 k. p. k., jako przepis wyjątkowy, nie może być interpretowany rozciągliwie. (24. XI. 1931 r., II. 4 K. 765/31).

*Art. 223 k. p. k.* Przepisy art. 223 k. p. k. obowiązują wszystkie strony, a w ich liczbie i oskarżyciela publicznego, dla którego k. p. k. nie stwarza pod tym względem żadnych przywilejów. (24. XI. 1931 roku, II. 4 K. 765/31).

*Art. 225. k. p. k.* Wprowadzenie strony w błąd przez obranie przez sąd niewłaściwej formy orzeczenia może być uznane za oko-

liczność od strony niezależną, która w razie wniosku z art. 225 k. p. k. skutkowałaby przywrócenie zaniedbanego terminu zawitego do wniesienia właściwego środka odwoławczego. (27. XI. 1931 r., II. 4 K. 711/31).

*Art. 377 k. p. k.* Na mocy art. 483 k. p. k. sąd odwoławczy albo zatwierdza wyrok zaskarżony, albo go w całości lub części uchyla, wydając nowe orzeczenie. Zatwierdzenie wyroku świadczy o podzieleniu przez sąd II instancji wniosków I-ej instancji w dziedzinie ustaleń faktycznych i podstaw prawnych, zaczem brak w wyroku II instancji szczegółowych rozważań okoliczności faktycznych i prawnych, których zawieszenie w wyroku zakazuje art. 277 k. p. k., nie jest uchybieniem. (25. XI. 1930 r., II. 4 K. 541/30).

*Art. 448, 457, 488 k. p. k.* Dopuszczalność środka odwoławczego oceniać należy nie według błędnej formy, lecz według rzeczywistej (materiałnej) istoty danego orzeczenia. (27. XI. 1931 r., II. 4 K. 711/31).

*Art. 450 k. p. k.* Wobec treści art. 450 k. p. k., postanowienia Sądu Apelacyjnego, dotyczące bezwzględnej nieważności wyroku, nie ulegają zaskarżeniu nawet w wypadku mylnej wykładni prawa. (27. XI. 1931 r., II. 4 K. 711/31).

*Art. 483 k. p. k.* Sąd odwoławczy, uchylając wyrok i przekazując sprawę sądowi I instancji do ponownego rozpoznania i rozstrzygnięcia, obraża art. 483 k. p. k., w myśl którego sam jest obowiązany sprawę merytorycznie rozstrzygnąć. (19. V. 1931 r., II. 4 K. 37/31).

*Art. 484 k. p. k. 1.* W granicach ustawowych sąd drugiej instancji może swobodnie, mimo odpadnięcia kwalifikacji w kierunku recydywy, utrzymać karę w wymiarze orzeczonym przez sąd pierwszej instancji. (30. VI. 1931 r., II. 4 K. 409/31).

2. Zgłoszenie apelacji przez oskarżonego nie wyłącza wartościowania wymierzonej kary pod kątem okoliczności obciążających i uwzględnienie tego rodzaju okoliczności w drugiej instancji nie stanowi reformatio in peius; ta zasada dotyczy wyłącznie samego wymiaru kary, lecz nigdy okoliczności, wpływających na jej wymiar. (30. VI. 1931 r., II. 4 K. 406/31).

3. Pozostawienie przez sąd odwoławczy bez zmiany orzeczenia o karze, wymierzonej przez sąd pierwszej instancji, pomimo częściowego uniewinnienia oskarżonego nie stanowi niedopuszczalnej przez ustawę reformatio in peius, skoro sąd odwoławczy za przestępstwo dokonane jednym czynem mógł wymierzyć oskarżonemu taką samą karę, jaką wymierzył sąd pierwszej instancji (np. w wypadku skazania oskarżonego w pierwszej instancji za przywłaszczenie jedynie trzech wagonów kamieni). (5. V. 1931 r., II. 4 K. 231/31).

*Art. 486 k. p. k.* Wyroki sądu odwoławczego nigdy nie są zaocznymi, a zatem poza specjalnym wypadkiem w art. 486 k. p. k. przewidzianym, oskarżony, skoro chce skorzystać ze środka prawnego, winien w ciągu trzech dni zgłosić zapowiedzenie tego środka, skoro zaś tego nie uczyni, to wyrok w stosunku od niego uznać należy za prawomocny. (30. I. 1931 r., II. 4 K. 42/31).

*Art. 492 k. p. k.* Zwolnienie oskarżonego w wyroku od kosztów postępowania i opłat sądowych nie rozciąga się poza zakres owego zwolnienia od kosztów postępowania i opłat sądowych, nie dotyczy zatem kaucji kasacyjnej. (20. XI. 1931 r., II. 4 K. 760/31).

*Art. 496 § 1 k. p. k.* Oskarżonemu nie przysługuje zarzut z powodu zastosowania łagodniejszej kwalifikacji karnej, ponieważ jego prawa nie doznały skutkiem tego obraży. (29. IX 1931 r. II. 4 K. 569/31).

*Art. 508 k. p. k.* O terminie rozprawy kasacyjnej zawiadamia się oskarżonego jedynie na żądanie (art. 508 k. p. k.), a skoro oskarżony tego nie żądał, nie może obecnie żalić się na to, że go o rozprawie nie zawiadomiono. K. p. k. nie przewiduje doręczenia wyroku Sądu Najwyższego stronom, które z treścią jego mogą się zapoznać przez przejrzenie akt sprawy. (10. III. 1931 r., II. 4 K. 75/31).

Po uchyleniu w całości przez Sąd Najwyższy wyroku sądu okręgowego, wyrok ten musi być uważany za nieistniejący. Przedmiotem rozpoznania nowoorzekającego sądu jest czyn oskarżonego tak, jak go przedstawia akt oskarżenia, a ustalenia poprzedniego wyroku w niczem nie wiążą sądu orzekającego, który ma nie tylko prawo, lecz i obowiązek orzec stosownie do swego przekonania. (30. IX. 1930 r., II. 4 K. 441/30).

*Art. 514 k. p. k.* Z chwilą ustanowienia obrońcy do wywodu kasacji rzeczą samego obrońcy jest rozstrzygnąć, czy można złożyć wywód kasacji ze względu na przepis art. 514 k. p. k., podstaw prawnych do zwolnienia obrońcy z urzędu z powodu braku przyczyn do kasacji няма i zarządzenie takie o zwolnieniu obrońcy nie odpowiada przepisom ustawy. (20. XI. 1931 r., II. 4 K. 708/31).

*Art. 564 k. p. k.* Art. 564 k. p. k. pozostawia w zupełności uznaniu sądu orzekającego rozdział kosztów postępowania w razie uwolnienia oskarżonego od kary z powodu wzajemności krzywd. Orzeczenie sądu w tym względzie nie ulega rozpatrzeniu w postępowaniu kasacyjnym (art. 10 i 494 k. p. k.). (15. V. 1931 r., II. 4 K. 255/31).

*Art. 575 k. p. k.* Zwolnienie oskarżonego od kosztów postępowania wymaga uzasadnienia przewidzianego w art. 575 k. p. k., co równomiernie odnosi się do potrzeby uzasadnienia zwolnienia od opłaty sądowej (art. 68 p. t. o. k. s.). (16. VI. 1931 r., II. 4 K. 338/31).

*Art. 623, 624 k. p. k.* Przepis art. 623 i 624 k. p. k., stanowiący odchylenie od ogólnych zasad k. p. k., musi być ściśle interpretowany. Z obu tych artykułów wynika, że stanowią one wyjątek od zasady bezpośredniości przeprowadzenia dowodów na rozprawie, nie stwarza zaś nieskrępowanej niczem swobody sądu w dopuszczeniu dowodów. Na mocy art. 522 i 297 k. p. k. odmowa przeprowadzenia dowodu ze świadków, niezbadanych w toku postępowania administracyjnego, może się opierać jedynie na uzasadnionem stwierdzeniu przez sąd, iż okoliczności, które mają stwierdzić powołani świadkowie, nie mogą mieć wpływu na treść wyroku. (10, III. 1931 r., 4 K. 100/31).

### III. *Ustawa karna skarbową.*

*Art. 7 u. k. s.* Z art. 7 u. k. s. ulega karze już samo nabycie przedmiotu, pochodzącego z przestępstwa wśród warunków w cyt. przepisie przewidzianych; ciągnięcie zysku stanowi odrębny stan faktyczny, w tymże przepisie przewidziany, to też sam fakt nabycia przedmiotu, pochodzącego z przestępstwa, wystarcza, bez względu na to, czy oskarżony ciągnął z tego jakiegokolwiek zysk i czy przedmioty na bycie służyły do dalszej odsprzedaży z zyskiem, czy też do użycia we własnym gospodarstwie. (30. IX. 1930 r., II. 4 K. 445/30).

*Art. 40 u. k. s.* W myśl art. 40 u. k. s. wdrożenie postępowania przez władzę skarbową przerywa przedawnienie, choćby dochodzenia prowadzone były przeciw nieznanym sprawcom. (9. X. 1931 r., II. 4 K. 584/31).

*Art. 45 u. k. s. 1.* Ukrócenie opłat celnych przez podanie fałszywej wagi przy przewozie z zagranicy sztucznych środków słodzących za zezwoleniem, zatem bez naruszenia postanowień Rozp. Prezydenta z 7. X. 1927., nie pociąga za sobą skazania z art. 55 u. k. s., lecz tylko z art. 45 u. k. s. (5. VIII. 1930 r., II. 4 K. 369/30).

2. Uszczuplenie stanowi istotę defraudacji celnej, polegającej na nieuiszczeniu należytego cła przy pomocy umyślnych czynności, leżących poza obrębem normalnego postępowania celnego. Uszczuplenie następuje nie tylko wtedy, kiedy drogą umyślnych zabiegów sprawca uniemożliwia prawidłowe ustalenie wysokości przypadającego cła, lecz i wtedy, kiedy, już po prawidłowym ustaleniu tej wysokości, sprawca osiąga usunięcie z posiadania władz celnych towaru, podlegającego oceniu. (19. VIII. 1930 r., II. 4 K. 364/30).

*Art. 46 u. k. s.* Tylko przedmioty ze złota, posiadające próbę urzędowo oznaczoną na 585 lub wyżej (więcej tysięcznych części) mogą być uważane jako przedmioty złote, ulegające wyższej stawce (pozycji) celnej, w szczególności pozycji 148 p. 2 a taryfy celnej z r. 1924 Dz. U. p. 540/24 w brzmieniu z r. 1928 p. 241/28. (15. IX. 1931 r., II. 4 K. 552/31).

*Art. 49 u. k. s.* Art. 49 u. k. s., jako przepis sankcyjny, ma swoją dyspozycję w przepisach o postępowaniu celnym, gdy zatem przepisy te nie nakładają na deklaranta obowiązku cytowania właściwej pozycji taryfy celnej, lecz wskazanie danych i dowodów, na podstawie których dopiero władze celne mają odpowiednią pozycję taryfy zastosować, a oskarżony dokumenty wymagane złożył i, jak sąd ustala, działał w dobrej wierze, to nie dopuścił się uchybienia przepisom celnym. (19. IX. 1930 r., II. 4 K. 430/30).

*Art. 188 u. k. s.* Postępowanie sądowe nie jest postępowaniem odwoławczem od orzeczeń władz skarbowych, a tylko normalnem postępowaniem sadowem I instancji. Wynika to z wyraźnego postanowienia art. 188 u. k. s., według którego w wypadku przekazania sprawy sądowi orzeczenie skarbowe traci swą moc. Niema tu więc zastosowania przepis art. 484 k. p. k., i sąd może wymierzyć karę wyższą, jak poprzednio władza skarbową. (7. X. 1930, II. 4 K. 463/30).

*Art. 223 u. k. s.* Umorzenie postępowania wedle art. 288 k. p. k. z powodu braku cech przestępstwa może nastąpić tylko w formie postanowienia, powziętego przed rozprawą. Po zamknięciu rozprawy może zapaść jedynie wyrok, i to umarzający, na podstawie okoliczności wykluczających ściganie, które przykładowo wymienione są w art. 2, 3, 485 c, 499 b. k. p. k. Natomiast z powodu braku cech przestępstwa w czynie zarzuconym oskarżonemu może zapaść tylko wyrok uniewinniający, co wynika z art. 3 k. p. k. i czemu wyraźnie ustawa daje wyraz w art. 485 k. p. k. (19. VIII. 1930 r., II. 4 K. 346/30).

*IV. Ustawa prasowa z 7. V. 1874 r. (Dz. V. Rz. str. 65)*

§ 7 *ust. pras.* Odpowiedzialność redaktora odpowiedzialnego obejmuje zasadniczo wszystkie części dziennika, a zastrzeżenie, że nie bierze odpowiedzialności za jakąś część, nie ma wobec § 7 ustawy prasowej żadnego znaczenia prawnego. (27. I. 1931 r., II. 4 K. 635/30).

*V. Dekret z 8. II. 1919 r. o miarach (Dz. Pr. poz. 211)*

*Art. 24.* Wedle ustępu 2. art. 24 dekr. o miarach sąd w wypadku uniewinnienia oskarżonego może, lecz nie musi orzec uniezdatanienie do użytku, konfiskatę lub zniszczenie nie odpowiadających przepisom dekretu o miarach narzędzi mierniczych. (29. VII. 1930 r. II. 4 K. 325/30).

*VI. Ustawa z 18. XII. 1919 r. o czasie pracy (Dz. U. poz. 720 r.)*

*Art. 1.* Do przyjęcia przestępstwa z art. 1 *ust. o czasie pracy* nie potrzeba ustalenia, że pracodawca polecił pracować ponad ustawową normę czasu, wystarczy samo stwierdzenie faktu pracy przez czas

za długi. W myśl tej ustawy jest bowiem obowiązkiem pracodawcy nie dopuścić do pracy ponad normę. Działanie przestępne polegać tu może także na zaniechaniu, a nie na działaniu. (24. III. 1931 r., II. 4 K. 132/31).

*VII. Rozp. z 11. VI. 1920 r. o taryfie celnej (Dz. U. poz. 314)*

*Art. 16.* Sądy, rozpoznając sprawę przekazaną im do rozstrzygnięcia na podstawie przepisów ustawy karnej-skarbowej, mają prawo i obowiązek badać prawidłowość zadeklarowania towaru zgodnie z taryfą celną; art. 16 rozp. o taryfie celnej ma tylko to znaczenie, na co wskazuje zwłaszcza ustęp 2 tegoż art. 16, iż w sprawie zastosowania taryfy celnej i ewentualnych roszczeń osób zainteresowanych, czy to uczyniły władze celne i t. p., stronie pozostawiona jest droga administracyjna z wykluczeniem drogi sądowej. (9. IX. 1930 roku, II. 4 K. 313/30).

*VIII. Rozp. z 13. XII. 1920 r. o postępowaniu celnem.*

*(Dz. U. poz. 64/21 r.)*

§§ 15 i 16. 1. Zadeklarowanie towaru stanowi w myśl art. 49 uks. w związku z § 15 i 16 rozporządzenia o postępowaniu celnem określenie go pod względem ilościowym i jakościowym. O ile § 16 tego rozporządzenia wymaga określenia ilościowego w sposób służący za podstawę do obliczania cła, to lit. g § 26 w związku z §§ 15, 16 i 26 rozporządzenia przekazuje to określenie władzom celnym (9. XII. 1930 r., II. 4 K. 563/30).

2. Podstawą wymiaru należitości celnej stanowi deklaracja, która powinna, w myśl § 15 rozporządzenia o postępowaniu celnem, zawierać prócz innych danych nazwę handlową towarów. W myśl art. 16 tego rozporządzenia winien składający deklarację celną dołączyć do niej oryginalne rachunki, które mają zawierać ściśle określenie towaru pod względem jego gatunku o rodzaju, oraz podać tę ilość każdego rodzaju i gatunku, która stanowi podstawę obliczenia cła. Te zatem wymogi określają obowiązki deklarującego towar i one mogą stanowić opdstawę jego odpowiedzialności w wypadku niezgodności z rzeczywistym stanem rzeczy. (9. XII. 1930 r., II. 4 K. 563/30).

3. Podanie na fakturze, określającej towar pod względem gatunku i rodzaju, pozycji taryfy celnej kwalifikuje dodatkowo ten towar pod względem taryfowym, czego jednak rozporządzenie o postępowaniu celnem nie wymaga. (9. XII. 1930 r., II. 4 K. 563/30).

§ 26. O ile władze celne oparły się na niewymaganej przez rozp. Min. Sk. z 13. XII. 1920 o post. celnem (Dz. U. p. 64/21) od deklaranta i mylnie przez niego powołanej w deklaracji wskazówce,

jakoby towar podpadał pod inną pozycję taryfy, natenczas w razie nieprawidłowej odprawy celnej, wina nieprawidłowości spada na organy celne, do obowiązku których, a nie do deklaranta, należy zastosowanie należytej pozycji taryfy celnej celem obliczenia wysokości cła i dokonania odprawy. (19. IX. 1930 r., II. 4 K. 430/30).

§ 33. Zwykle nieuiszczenie prawidłowo ustalonej należności celnej nie stanowi przestępstwa, pociąga bowiem za sobą, skutki z § 33 Rozp. z 13. XII. 1920 r. (Dz. U. 1921 r. poz. 64), to znaczy daje podstawę do postępowania przymusowego, przepis ten jednakże nie może oczywiście mieć zastosowania tam, gdzie właśnie dzięki występnej działalności oskarżonego, towar, podlegający przymusowej sprzedaży, usunięty został z rąk władz celnych i osiągnięcie tą drogą należności celnej stało się niemożliwym. (19. VIII. 1930 r., II. 4 K. 346/30).

*IX. Ustawa z 1. VI. 1922 r. o monopolu tytoniowym  
(Dz. U. poz. 409).*

*Art. 5 i 12.* Według art. 5 d. łącznie z art. 12 ust. 2 ustawy z 1. VI. 1922 niedozwolone jest wytwarzanie papierosów dla innych osób, natomiast dozwolone tylko dla siebie i na użytek domowy. Poza tem jest wytwarzanie papierosów nielegalne bez względu na to, czy wytwarza się je w celach zysku, na sprzedaż lub za wynagrodzeniem, lub choćby bezinteresownie. Łącznie z tem rozumieć należy ust. 2 art. 65 u. k. s. w ten sposób, że karygodne jest „wytwarzanie za wynagrodzeniem, na zamówienie i na rachunek innych osób z tytoniu dostarczonego na ten cel przez te osoby” przyczem rozróżnić należy wytwarzanie za wynagrodzeniem, a zatem w celu zysku, od wytwarzania na zamówienie i na rachunek innych osób, a więc bezinteresownie.

Karygodne jest wytwarzanie papierosów z nabytego legalnie tytoniu na zamówienie i rachunek osób trzecich, tak za wynagrodzeniem, jak i bezinteresownie, podobnie jak wytwarzanie w celu sprzedaży. Karygodnym jest bowiem cel, dla którego to wytwarzanie służy.

Właściciel tajnej fabryki papierosów, który nie przedsięwzięje żadnych czynności mechanicznych osobiście, lecz przez najętych ludzi fabrykuje papierosy, odpowie za wyrabianie tak samo, jak i zajęci w przedsiębiorstwie ludzie. (29. VII. 1930 r., II. 4 K. 308/30).

*Art. 13.* O uprawnieniu do sprzedaży wyrobów tytoniowych decyduje zezwolenie władz skarbowych, a nie dokument koncesyjny; zaczętem mylnie jest zapatrywanie, jakoby nieodebranie dokumentu koncesyjnego pozbawiało mocy prawnej zarządzane przez władze skarbowe cofnięcie zezwolenia. (24. IV. 1931 r., II. 4 K. 216/31).

*X. Ustawa z 23. V. 1924 r. o pow. obow. służby wojskowej  
(Dz. U. poz. 458/28 r.).*

*Art. 25.* Sam fakt przebywania zagranicą w okresie poborowym nie decyduje jeszcze o zamiarze uchylenia się od służby wojskowej. Ustawa wymaga od osób będących w wieku poborowym zgłoszenia się i to, jeśli chodzi o zagranicę, w urzędzie konsularnym; niezgłoszenie się we właściwym czasie u właściwej władzy w kraju lub zagranicą stanowi w zasadzie przekroczenie przepisu z art. 22 (25 według p. 458/28 Dz. U.) ustawy o powin. obow. słu. wojsk., pociągające za sobą sankcję karną z art. 87/97) teje ustawy. Dla skazania z art. 89 (100) konieczne jest ustalenie, że dana osoba wyjeżdża lub pozostaje zagranicą w tym celu, aby uchylać się chociażby czasowo (art. 101) od służby wojskowej.

Uchylenie się od obowiązku służby wojskowej ma charakter przestępstwa trwałego, to też data wyjazdu oskarżonego zagranicę nie ma istotnego znaczenia, gdyż przestępstwo nie ograniczało się do momentu opuszczenia granic Państwa, lecz trwało przez cały czas pobytu oskarżonego zagranicą, poczynając od momentu, gdy z mocy art. 25 ust. z 23. V. 1924 oskarżony winien był zgłosić się we właściwym urzędzie konsularnym; dla tego samego względu nie ma istotnego znaczenia okoliczność, czy w chwili wyjazdu zagranicę oskarżony osiągnął wiek przewidziany w art. 6 ust. o pow. obow. służby wojsk. (17. VI. 1930 r., II. 4 K. 261/30).

*XI. Ustawa z 15. VIII. 1925 r. o państw. podatku przemysł.  
(Dz. U. poz. 550).*

*Art. 23. 1.* Przedsiębiorstwo, zatrudniające oprócz właściciela tylko jednego robotnika, należy uznać za zatrudniające dwóch robotników, wobec czego jest ono obowiązane do wykupienia świadectwa przemysłowego kategorii ósmej (cz. II. lit. c rozdz. XIX. zał. do art. 23 ust. o pod. przem.). (17. XI. 1931 r., II. 4 K. 696/31).

2. Podatek przemysłowy w formie świadectwa przemysłowego pobierany jest nie od poszczególnych czynności przedsiębiorstwa, lecz od samego przedsiębiorstwa jako takiego, a przeto obowiązek zakupu świadectwa przemysłowego, bynajmniej nie zależy od ilości zawartych transakcyj, których z powodu kryzysu czy innych okoliczności może wcale nawet nie być. (16. X. 1931 r., II. 4 K. 639/31).

3. Nabycie towaru przez kupca w celu zużycia go na własne potrzeby lub przedsiębiorstwa (opakowanie, korespondencja i t. p.) nie nadaje sprzedawcy charakteru handlu detalicznego pod lit. A. kat. II. punkt 1 zał. do art. 23 ust. o podatku przemysłowym. (27. XI. 1931 r., II. 4 K. 736/31).

4. Istota skupu zawodowego, dokonywanego bez utrzymywania w tym celu zakładów handlowych, polega na szeregu większych transakcyj handlowych, dokonywanych bądź bezpośrednio, bądź za pomocą pośredników i samodzielnych kupców. (7. VII. 1931 r., II. 4 K. 393/31).

5. Kupiec zagraniczny, nabywający towar zagranicą od eksporterów krajowych, nie wykonuje skupu zawodowego, natomiast kupiec zagraniczny, nabywający w kraju towar i wywożący nabyty towar, wykonuje skup zawodowy w rozumieniu ust. o państw, pod. przem. (7. VII. 1931 r., II. 4 K. 393/31).

*Art. 35.* Tylko przedsiębiorstwa, opłacające cenę świadectwa wedle swej jakości, mogą korzystać z ulg, przewidzianych w art. 35 ust. o państw, pod. przem. z 15. VII. 1925 (Dz. U. p. 550/25), nie mogą zaś z tego korzystać przedsiębiorstwa, opłacające świadectwa od wysokości produkcji w stosunku rocznym, a zatem także i browary. (7. VII. 1931 r., II. 4 K. 373/31).

*XII. Rozp. Prez. Rz. z 7. VI. 1927 r. o prawie przemysłowem.*  
(Dz. U. poz. 468).

*Art. 158 i 159* rozporządzenia Prezydenta Rzplitej z 7. VI. 1927 r. Dz. Ust. poz. 468/27 o prawie przemysłowem określają warunki, pod którymi można używać tytułu mistrza. Wyrażenie „przybierać” użyte w powyższem oznacza wszelkie czynności, przez które pewna osoba realizuje swoje roszczenia do używania tytułu. (31. III. 1931 r., II. 4 K. 154/31).

*XIII. Rozp. Prez. Rz. z 24. VI. 1927 r. o zagospodarowaniu lasów*  
(Dz. U. poz. 504).

*Art. 42.* Wedle art. 42 rozp. z 24. VI. 27 bezprawność karczowania należy do prawnej istoty przestępstw, zaczem dla zastosowania wyżej wymienionego przepisu cecha bezprawności musi wynikać z ustalonego stanu faktycznego. (29. IX. 1931 r., II. 4 K. 563/31).

*XIV. Rozp. Prez. Rz. z 7.X. 1927 r. o sztucznych środkach*  
*słodzących.* (Dz. U. poz. 797).

*Art. 3 p. 4. 1.* O ile ustalono, że sacharynę przywieziono do Polski z zagranicy, obojętne jest, czy była wyrobu i pochodzenia zagranicznego. W myśl ust. 4 art. 3 Rozp. Prez. z 7. X. 1927 Dz. U. N. 89 poz. 797 zabroniony jest bez zezwolenia władzy przywóz z zagranicy sztucznych środków słodzących bez względu na ich pochodzenie lub wyrób. (12. VIII. 1930 r., II. 4 K. 350/30).

2. Obecne brzmienie art. 55 u. k. s., umieszczonego w rozdziale II, zawierającym kary za naruszenie przepisów w przedmiocie opłat celnych i obrotu towarowego zagranicą prowadzi do wnio-

sku, że kary w nim zagrożone, a to grzywny w myśl art. 45 i nast. u. k. s. oraz areszt, dotyczą tego, kto, z naruszeniem postanowienia punktu 4 art. 3 Rozp. Prez. z 7. 10. 1927 w przedmiocie obrotu z zagranicą i taryfy celnej, sprowadzi sztuczne środki słodzące z zagranicy. (5. VIII. 1930 r., II. K. 369/30).

*Art. 8-12.* Rozporządzenie Prezydenta z 7.10.27 o sztucznych środkach słodzących zawiera postanowienia karne za wyrób, sprzedaż i używanie sacharyny (art. 8-12), oraz postanowienie, że naruszenie tych przepisów ulega karze według zasad u. k. s. (art. 7 pkt. 1) i że postanowienia te wejdą w miejsce uchylonego art. 128 i ostatniego zdania art. 132 u. k. s. (art. 7 pkt. 2). Zatem art. 8—12 zawierają postanowienia szczegółowe do art. 1/13 u. k. s. oraz sankcje karne za naruszenie ogólnych zasad tego dekretu, zawartych w art. 2 i 3 pkt. 1, 2 i 3 i art. 5 i 6. (5. VIII. 1930 r., II. 4 K. 369/30).

*XV. Rozp. Min. Sk. z 7. II. 1928 r. w celu wykonania rozp. o monopolu spirytus. (Dz. U. poz. 556).*

§ 28. Rozp. o monopolu spirytusowym zabrania pędzenia spirytusu bez względu na procent alkoholu w otrzymanym produkcie, pędzonym bez zezwolenia. Art. 28 rozp. Min. Skarbu z 7. 2. 28 r. Dz. U. Nr. 60, poz. 556 nie zawiera określenia spirytusu, jako jakiegoś technicznego oznaczenia dla produktu o 85% alkoholu, lecz stwarza wymogi dla produkcji dozwolonej. Dlatego obojętne jest stwierdzenie procentu alkoholu w spirytusie wytworzonym w sposób nie-dozwolony. (12. VIII. 1930 r., II. 4 K. K. 354/30).

§ 231. Wyrób prasowanych drożdży piwnych w browarach może się odbywać tylko na tych samych warunkach, jak wyrób drożdży prasowanych w samoistnych drożdżowniach i tylko drożdże piwne w stanie płynnym (nieprasowane) mogą być przedmiotem obrotu bez zezwolenia i kontroli, w zakresie bowiem kategorii drożdży prasowanych ustawa żadnych dalszych rozróżnień nie czyni. (17. VI. 1930 r., II. 4 K. 192/30).

*XVI- Rozp. Prez. Rz. z 16. II. 1928 r. o karach za szpiegostwo. (Dz. U. poz. 160).*

*Art. 1.* Wyjawienie wiadomości, która w interesie Państwa Polskiego należało zachować w tajemnicy, obcemu rządowi lub osobie działającej w interesie tego rządu, ze świadomością o tym charakterze tej osoby, stanowi przestępstwo kwalifikowane z § 3 art. 1 rozp. z 16. II. 28, a nie z § 1 tego artykułu, który zagraża karą umyślne udzielenie takich wiadomości jakiejkolwiek osobie. (9. VI. 1931 r., II. 4 K. 341/31).

*Art. 11.* Czyn występny, przewidziany w § 1 art. 11 rozporządź, o karach za szpiegostwo, zawiera typową cechę normatywną, w na-

stępujących słowach tekstu uwidoczniona: „jeżeli bądź sprawca wiedział, że przez ogłoszenie interesy Państwa mogłyby być zagrożone, lub z treści wiadomości, albo z innych okoliczności można to było poznać”; stopień możliwości zagrożenia interesom Państwa nie jest cechą opisową, streszczającą się w konkretnie ustalonym fakcie, lecz cechą normatywną, wymagającą oceny ze strony sądu wyrokującego i prawidłowego uzasadnienia tej oceny, w przeciwnym bowiem razie zastosowanie przytoczonej ustawy karnej jest nie do pomyślenia, wobec niewyczerpania wszystkich znamion czynu występnego. (24. IV. 1931 r., II. 4 K. 202/31).

*XVII. Rozp. Prez. Rz. z 22. III. 1928 r. ochronie zwierząt.  
(Dz. U. poz. 332).*

*Art. 2. 1.* Jakkolwiek bat, przeznaczony do popędzania bydła i koni, nie jest przedmiotem, którego używa się normalnie do bicia i karcenia psów, to jednak nie jest on przedmiotem twardym (z wyjątkiem rączki bata) i ostrym, a tem bardziej nie jest przedmiotem, przeznaczonym do sprawiania specjalnego bólu. (10. II. 1931 r., II. 4 K. 31/31).

2. Decydującym momentem karygodności z p. b. art. 2 rozporządzenia Prez. Rz. z 22. III. 28 jest użycie nieodpowiedniego narzędzia do bicia, a nie sposób, w jaki bicie się wykonuje. (10. II. 1931 r., II. 4 K. 31/31).

*XVIII. Rozp. Prez. Rz. z 22. III. 1928 r. o post. karno-administr.  
(Dz. U. poz. 365).*

*Art. 58. 1.* Komisarz ochrony lasów jest upoważniony do wdrożenia postępowania karno-admin. w sprawach o przestępstwa z rozp. o ochronie lasów, a jego czynności, zmierzające do ustalenia przestępstwa, np. spisanie protokołu, są czynnościami wkraczającymi w zakres dochodzenia, będącego następstwem wdrożonego postępowania imieniem właściwej władzy. (27. XI. 1931 r., II. 4 K. 732/31).

2. Do przestępstw karno-administracyjnych stosuje się w kwestji przedawnienia wyłącznie przepis art. 58 rozp. z 23. III. 1928 o postępowaniu karno-administracyjnem (Dz. U. p. 365), a nie przepisy §§ 67 i 68 k. k. (30. VI. 1931 r., II. 4 K. 372/31).

3. Art. 58 rozp. z 22. III. 1928 o post. karno-administr. nie przewiduje przedawnienia wyrokowania przez pozostawienie sprawy w sądzie bez biegu. (8/15. IX. 1931 r., II. 4 K. 532/31).

*Stefan Bleszyński,*  
Wiceprokurator Sądu Najwyższego.

ORZECZNICTWO CYWILNE SĄDU NAJWYŻSZEGO  
(B. ZABÓR ROSYJSKI)

*Kodeks cywilny Król. Polskiego 1825 r.*

*Art. 266 i 267.* W razie gdy separacja została wyrzeczona z winy obojga małżonków, nie może żona żądać alimentów na czas po ukończeniu sprawy separacyjnej. (20. I. 1932, I. C. 1375/31).

*Prawo o małżeństwie 1836 r.*

*Art. 198.* Sąd cywilny nie jest właściwy do rozpoznania powództwa o rozwiązanie małżeństwa pomiędzy osobami, z których strona pozywająca należy do wyznania chrześcijańskiego, nieobjętego rozdziałami I — IV. Prawo o małż., a strona pozwana do wyznania rzymsko-katolickiego, gdy ślubu religijnego udzielił duchowny akatolicki. (Skład 7 sędziów 27. XI. 1931, I. C. 2012/31)

*Art. 232.* Nie jest dopuszczalne badanie świadków na fakt zawarcia religijnego związku małżeńskiego między osobami wyznania mojżeszowego, gdy jako ślady zawartego małżeństwa mają jedynie służyć zaświadczenie w tej mierze rabina oraz dokument hebrajski „ksuba” (4. XI. 1931, I. C. 1448/31).

*Kodeks cywilny Napoleona.*

*Art. 891 i 1079.* Art. 891 K. C. ma zastosowanie również w przypadkach żądania zerwania działu, dokonanego przez wstępnego na mocy testamentu z pokrzywdzeniem sukcesora więcej niż o  $\frac{1}{4}$  część (art. 1076 i 1079 K. C.). (3/22. XII. 1931, I. C. 1892/31).

*Art. 931.* Nauka prawa zna pojęcie tak zwanej „donation rémunératoire”, która nie jest zwykłą darowizną i nie ulega przepisom, dotyczącym formy darowizn, jeżeli darowiznę taką uczyniono celem wynagrodzenia oddanych usług, pod warunkiem, aby te usługi mogły ulec ocenie pieniężnej i aby rzecz została darowana z chęcią zwolnienia się z długu, a nie jedynie przez wdzięczność lub szczególną chęć obdarowania; jest to wynagrodzenie, oparte na dobrowolnem wykonaniu zobowiązania wynagrodzenia danej osoby za oddane przez nią usługi, mające realną wartość dla osoby, przyjmującej takie zobowiązanie. (18. XII. 1931, I. C. 676/31).

*Art. 1217, 1218 i 1221 p. 5.* Kwestja podzielności czy też niepodzielności zobowiązania winna być rozstrzygnięta w zależności od natury przedmiotu zobowiązania oraz woli stron, która może być bądź jasno wyrażona, bądź wynikać z okoliczności czynu; przytem wola stron co do ustanowienia niepodzielności może iść w dwóch kierunkach: albo niepodzielność zobowiązania z natury swej podzielnego wynika ze względu, pod jakim strony chciały, aby rzecz

lub czyn, stanowiące przedmiot zobowiązania, były uważane w zobowiązaniu, albo też ustanowiona z woli stron niepodzielność dotyczy samego tylko wykonania zobowiązania, zupełnie niezależnie od tego, pod jakim względem były uważane w zobowiązaniu rzeczy lub czyn, stanowiące jego przedmiot. (3. 22. XII. 1931, I. C. 2249/31).

*Art. 1221 p. 1.* Z mocy art. 1220 K. C. względem odpowiedzialności spadkobierców ma zastosowanie podzielnosc, przepis zaś p. 1 art. 1221 K. C. mówiący o niepodzielności, dotyczy tylko hipoteki i stanowi jedynie potwierdzenie zasady, wyrażonej w art. 873 K. C. iż spadkobiercy odpowiadają za długi i ciężary spadku osobiście w stosunku do części swojej, a hipotecznie za całość (to ostatnie wynika też z art. 47 Ust. Hip.). (26. I. 1932, I C. 2643/31).

*Art. 1356.* Dzielenie przyznania następuje tylko wtedy, gdy Sąd uznaje za dowód jedną część oświadczenia strony przyznającej, a odmawia znaczenia dowodowego drugiej jego części, z której wypływa obalenie skutków, wynikających z części pierwszej. (3. XII. 1931, I. C. 1200/31).

*Art. 1375.* Wyraźne lub domyślne potwierdzenie aktu nabycia, zeznanego przez sprawującego cudze interesy („negotiorum gestor”), może być dokonane nie tylko przez zastępowanego właściciela, lecz również po jego zejściu przez spadkobierców. (9/18. XII. 1931, I. C. 1164/31).

*Art. 1382.* Odszkodowanie za straty, spowodowane śmiercią męża i ojca, obejmuje zarówno materialne, jak i moralne straty. (4. X. 1931, I. C. 1887/31).

*Art. 1382.* Kodeks postępowania karnego z d. 19. III. 1928 r. (Dz. U. poz. 313) nie zawiera przepisu, któryby odpowiadał artykułowi 30 dawnej ustawy postępowania karnego, i nie pozbawia sądu cywilnego możności samoistnego decydowania kwestji winy pozwanego co do spełnienia czynu, za który był ścigany w drodze karnej. (13. XI. 1931, I. C. 1204/31).

*Art. 1382.* Zasądzając na rzecz powoda wynagrodzenie za korzystanie przez pozwanego z jego nieruchomości bez tytułu prawnego, sąd władny jest przyznać powodowi prawo do odsetek prawnych od zasądzonej sumy za czas przed wytoczeniem powództwa. (15. XII. 1931, I. C. 848/31).

*Art. 1720.* Nowonabywca nieruchomości nie jest odpowiedzialny za naprawy, wykonane przez dzierżawcę lub lokatora w czasie, gdy nieruchomość należała jeszcze do poprzedniego właściciela. (17. XII. 1931, I. C. 1208/31).

*Art. 1728.* Nowonabywca nieruchomości nie ma prawa poszukiwania czynszów za czas poprzedzający nabycie domu, jeżeli to prawo nie zostało mu wyraźnie przez sprzedawcę przekazane. (17. XII. 1931, I. C. 1208/31).

*Ustawa hipoteczna 1818 r.*

*Art. 38.* Żądanie przeniesienia części dóbr z hipoteki sądu okręgowego do hipoteki sądu grodzkiego nie należy do drogi postępowania administracyjnego, lecz podlega rozpoznaniu przez zwierzchność hipoteczną. Przeniesienie takie jest dozwolone, byleby wskutek tego nie były naruszone prawa innych osób. (13. XI. 1931, I. C. 923/31).

*Prawo o przywilejach i hipotekach 1825 r.*

*Art. 10.* Nieruchomość, która nie ma uregulowanej hipoteki, może być uregulowana bądź w wydziale hipotecznym sądu okręgowego, bądź w wydziale hipotecznym sądu grodzkiego stosownie do woli i żądania właściciela, który pod tym względem nie jest przez prawo krępowany i może postąpić tak, jak mu interes własny dyktuje. (13. XI. 1931, I. C. 933/31).

*Ustawa hipoteczna Ziem Wschodnich.*

*Art. 119.* Ten, kto chce zasłonić się jawnością hipoteczną, nie może poprzestać na sprawdzeniu wykazu hipotecznego, lecz winien także przekonać się co do wpisów wykreślonych, czy wykreślenie nastąpiło z udziałem osób, których prawa wykreślono, czy też bez ich udziału, i w ostatnim przypadku winien przekonać się, czy decyzja wydziału hipotecznego, nakazująca wykreślenie, ulega jeszcze zaskarżeniu, t. j. czy upłynął termin miesięczny od daty doręczenia decyzji danej osobie (art. 29b U. H.), o którego dokonaniu pisarz hipoteczny czyni wzmiankę obok decyzji (art. 30 instrukcji dla kancel. ipot.). (14. I. 1932, I. C. 1296/31).

*Kodeks Handlowy 1807 r.*

*Art. 12.* Dowodem długu nie może być saldo rachunku bieżącego za okres, po którym trwały nadal stosunki kontokurrentowe stron, gdyż saldo dawniejsze stanowi tylko pozycję rachunku bieżącego za dalszy okres, a według zasad doktryny i orzecznictwa (por. Zb. O. S. N. Izby I Nr. 51/27, 75/30, 233/30, 23/31) w rachunku bieżącym poszczególne pozycje tracą swą samodzielność prawną, będąc jedynie podstawą do późniejszego obrachunku stron, i przedmiotem zobowiązania staje się wyłącznie rezultat pieniężny, osiągnięty z wzajemnych potrąceń, czyli saldo za dany okres, i ten tylko rezultat, a nie poszczególne pozycje debetowe rachunku, może być poszukiwany. (4/14. I. 1932, I. C. 1553/31).

*Prawo cywilne Ziem Wschodnich (t. X. cz. 1 Zw. Pr.).*

*Art. 702.* Z przepisu art. 702 w związku z następnym art. 703. t. X. cz. 1. Zw. Pr. wynika, że samo sporządzenie przez stronę umowy w okolicznościach, które mogły skłonić ją do zawarcia nie-

korzystnej dla siebie umowy, nie wystarcza do uznania tej umowy za nieważną, jako sporządzonej pod przymusem, lecz konieczne jest ustalenie, że ze strony kontrahenta lub osób trzecich był uczyniony nacisk na daną osobę w celu zmuszenia jej do zawarcia umowy i że ten przymus był bezpośrednim i rozstrzygającym powodem do przyjęcia przez nią na siebie danego zobowiązania lub dokonania danej czynności. (4. I. 1932, I. C. 1397/31).

*Art. 1299.* Zachowanie opieki nad majątkiem spadkowym po stawieniu się spadkobierców i zatwierdzeniu ich w prawach do spadku oraz wprowadzaniu w posiadanie mija się z założeniem, będącem podstawą ustanowienia opieki i sprzeczne jest z przepisami art. 1297—1299 t. X. cz. 1. Zw. Pr., z których wynika, że przed wprowadzeniem spadkobierców w posiadanie winno nastąpić uchylenie opieki nad majątkiem. (21. X. 1931, I. C. 1868/31).

*Art. 1585.* Karę wadjalną strony mogą umówić w wysokości według swego uznania i ustawa, stanowiąc w art. 1585 t. X. cz. 1. Zw. Pr., iż kara wadjalna podlega ściągnięciu w tej wysokości, w jakiej określona została w umowie, nie daje żadnej podstawy do uznania warunku umownego o karze wadjalnej za nieważny z powodu, że przekracza ona wartość majątku, będącego przedmiotem umowy. (4. I. 1932, I. C. 1397/31).

*Ukaz carski z 11. XII. 1870 r. (Dz. Pr. t. 71. str. 69—71).*

Żaden przepis ustawowy nie uchylił powyższego ukazu, o ile dotyczy on 10%-wego wynagrodzenia notariusza za pobieranie podatku komunalnego od protestów wekslowych. (29. I. 1932, I. C. 1743/31).

*Dekret z 16. XII. 1918 r. w przedm. przymusowego zarządu państwowego. (Dz. Pr. poz. 67).*

*Art. 1. p. „b.”* Ogłoszenie o ustanowieniu przymusowego zarządu państwowego nad majątkiem pocerkiewnym stanowi dla Skarbu Państwa tytuł prawny, który nadaje mu prawo do windykacji majątku pocerkiewnego od osób, w których posiadaniu majątek ten pozostaje. Nieobjęcie w posiadanie takiego majątku przez mianowanego zarządcę nie może niweczyć samego tytułu Skarbu. Dekret z 16. XII. 1918 r. poz. 67 dotyczy wszelkiego majątku pocerkiewnego lub stanowiącego uposażenie duchowieństwa prawosławnego, bez względu, czy majątek ten stanowił niegdyś własność kościoła katolickiego. (9. 30. X. 1931, I. C. 680/31).

*Dekret z 7. II. 1919 r. o rejestrze handlowym. (Dz. Pr. poz. 164).*

*Art. 3.* Uprawnienia sędziego rejestrowego, przewidziane w dekreście o rejestrze handlowym, nie obejmują możliwości wykreślenia

przez sędziego rejestrowego dokonanego uprzednio wpisu, gdyż nie może sędzia rejestrowy wkraczać w zakres badania obrazy praw osób trzecich, ani też postanowieniem swem wzruszać praw nabytych przez handlującego na skutek dokonanej rejestracji firmy. (10. XI. - 4. XII. 1931, I. C. 1709/31).

*Ustawa z 19. V. 1920 r. o obowiązkowym ubezpieczeniu na wypadek choroby. (Dz. U. poz. 272).*

*Art. 15. i 52.* Proboszcz odpowiedzialny jest za należność, przypadającą Kasie Chorych z tytułu ubezpieczenia na wypadek choroby organisty. (22. I. 1932, I. C. 2470/31).

*Art. 19 ust. 2.* Pojęcia świadczeń osób trzecich, przewidziane w art. 19 ust. 2 ustawy z d. 19. V. 1920 r., nie obejmuje napiwków, dawanych przez gości hotelowych służbie hotelowej. (18. XII. 1931 -- 22. I. 1932, I. C. 583/31).

*Art. 84 ust. 1.* Wobec wyłączenia drogi sądowej w przewidzianym w art. 84 ust. 1 ustawy z d. 19. V. 1920 r. przypadku sporu pomiędzy zarządem kasy chorych a lekarzami nie może usprawiedliwić zwrócenia się lekarza do sądu z powództwem przeciwko kasie chorych okoliczność, iż komisja pojednawcza, właściwa do rozstrzygnięcia wynikłego między nim a kasą chorych sporu, nie została jeszcze w danym okręgu utworzona, gdyż okoliczność ta nie może wpływać na rozszerzenie ściśle zakreślonych przez ustawę granic jurysdykcji sądowej. (25. XI. 1931, I. C. 1067/31).

*Traktat Ryski z d. 18. III. 1921 r. (Dz. U. poz. 300).*

*Art. XVII. p. 2.* Zagraniczne oddziały banków akcyjnych rosyjskich przez sam fakt zniesienia ich central z mocy dekretu Rady Komisarzy Ludowych z d. 26. stycznia 1918 r., którym zarządzona została konfiskata kapitałów banków akcyjnych i unieważnione zostały ich akcje, nie przestały istnieć, mają własną osobowość prawną i kontynuują swą działalność przynajmniej w zakresie stopniowej likwidacji swych interesów bądź jako dawne filje w poprzednim ich ustroju, bądź przez likwidatorów lub zarządców; oddziały te nie mogą być uważane za osoby prawne prawa sowieckiego, a wobec tego powództwo, wytoczone przez osobę, reprezentującą prawa takiego oddziału, nie podpada pod przepis p. 2 art. XVII Traktatu Pokoju między Polską a Rosją i Ukrainą z d. 18. marca 1921 r., oddający Mieszanej Komisji Rozrachunkowej rozstrzyganie spraw, dotyczących stosunków prywatno-prawnych między osobami fizycznymi i prawnymi układających się państw. (15. XII. 1931 — 5. I. 1932, I. C. 1652/31).

*Ustawa z 16. V. 1922 r. o urlopach dla pracowników, zatrudnionych w przemyśle i handlu. (Dz. U. poz. 334).*

*Art. 1 i 4.* Pracodawca nie może żądać od pracownika umysłowego wykorzystanie służącego mu urlopu w okresie trzymiesięcznego wypowiedzenia. (Skład 7 sędziów 21. XII. 1931, I. C. 929/31, 946/31, 1139/31).

*Ustawa z 11. IV. 1924 o ochronie lokatorów. (Dz. U. poz. 406).*

*Art. 12 ust. 1.* Krewni i powinowaci, wymienieni w ust. 1. art. 12. ustawy o ochr. lok., o ile nie posiadają innego mieszkania, wstępują w prawa do lokalu z mocy samego faktu wspólnego zamieszkiwania ze zmarłym lokatorem i ten fakt wyłącznie decyduje o prawie ich do lokalu, chociażby w myśl ogólnych przepisów kodeksu istnieli krewni, pozostający w bliższym stopniu ze zmarłym, ale mieszkający oddzielnie od niego. (18. XI. — 11. XII. 1931, I. C. 1763/31).

*Art. 12 ust. 1.* Wobec przepisu ust. 1 art. 12 ustawy o ochr. lok. krewni zmarłego lokatora nie korzystają z tytułu dziedziczenia z ochrony lokatorów i przeto do krewnych, nieodpowiadających przewidzianym w tym artykule warunkom, ma zastosowanie w razie, gdy zmarły po wygaśnięciu umowy korzystał z dobrodziejstwa ustawy o ochronie lokatorów, art. 1736 K. C., uprawniający obie strony do wypowiedzenia najmu. (18. XI. — 11. XII. 1931, I. C. 1763/31).

*Rozporządzenie Prezydenta Rzp. z 14. V. 1924 r. o przerachowaniu zobowiązań. (Dz. U. za r. 1925 poz. 213).*

*§ 33 ust. 3.* Przepis ust. 3 § 33 rozp. walor, uzależnia miarę przerachowania od stanu, istniejącego w chwili wejścia w życie rozporządzenia waloryzacyjnego, i późniejsze przejścia własności nieruchomości lub późniejsze obciążenia nieruchomości nie mogą pozbawić wierzyciela już nabytego prawa skorzystania z powyższego przepisu. (26. I. 1932, I. C. 1203/31).

*Ustawa z 2. VII. 1924 w przedni, umów sprzedaży lub przyrzeczenia sprzedaży nieruchomości. (Dz. U. poz. 669).*

*Art. 3.* Nabywcy niepodzielnej nieruchomości tylko łącznie mogą żądać przeniesienia na nich prawa własności na mocy powołanej ustawy poz. 669, sprzedawca bowiem, o ile nie stwierdzona została umowa współnabywców o podziale pomiędzy nich nabytego majątku, nie ma pewności, czy nabywca, występujący oddzielnie o przeniesienie nań własności konkretnej części niepodzielnego majątku, nie żąda więcej, niż przypada na jego udział. (7/16. XII. 1931, I. C. 1246/31).

*Rozporz. Prezydenta Rzp. z 3. X. 1924 r. o opłatach stempl. i sądowych w sprawach, związanych z przerachowaniem.*  
(Dz. U. poz. 844).

§ 4. Wyjaśnienie Sądu Najwyższego w składzie 7-iu sędziów (Zb. O. Izby I. Nr. 95/29 r.) w kwestji kosztów procesu w sprawach o waloryzację winno mieć zastosowanie też w tym przypadku, gdy sąd I instancji oddalił w całości powództwo i dopiero sąd II instancji poraż pierwszy określił wysokość sumy przypadającej na rzecz powoda w wyniku przerachowania. (15. XII. 1931, I. C. 848/31) -

*Ustawa z 15. VII. 1925 r. o monopolu zapalczanym. (Dz. U. poz. 561).*

*Art. 20.* Z treści art. 20 pomienionej ustawy wynika, iż 6-miesięczna odprawa służby jedynie tym robotnikom i urzędnikom, których samo wprowadzenie monopolu zapalczanego wprowało w stan bezrobocia, i przepis ten, mający charakter przejściowy, obliczony na okres wprowadzenia monopolu, nie może mieć zastosowania do robotników i urzędników, którzy już byli zatrudnieni w fabrykach monopolu zapalczanego. (16. XII. 1931, I. C. 858/31).

*Rozporz. Prezyd. Rzp. z 14. X. 1927 r. o ustalaniu prawa własności do gruntów nadanych włościanom przy uwłaszczeniu.*  
(Dz. U. poz. 822).

*Art. 11.* W myśl art. 11 powołanego rozporządzenia osoby trzecie mogą dochodzić swych praw w drodze powództwa, o ile uchwała zebrania wiejskiego te prawa gwałci, mogą więc żądać unieważnienia tych uchwał w tej drodze, jako jedynie tu właściwej, gdyż tryb incydentalny, przewidziany w art. 8 rozporządzenia, przeznaczony jest dla skarg, dotycz, zatwierdzenia, względnie odmowy zatwierdzenia uchwał, nie ich unieważnienia. (16. XII. 1931, I. C. 1276/31).

*Rozporz. Prezydenta Rzp. z 23. XII. 1927 r. o zapobieganiu upadłości. (Dz. U. za r. 1928 poz. 20).*

*Art. 64.* W myśl art. 64 rozporządzenia z d. 23. XII. 1927 r. układ zapobiegawczy obowiązuje wszystkich wierzycieli, których wierzytelności ulegają układowi, a więc i wierzycieli, którzy głosowali przeciwko układowi, i przeto sąd wyrokujący może tylko albo układ w całości zatwierdzić, albo zatwierdzenia układu odmówić. (2/31. XII. 1931, I. C. 1158/31).

*Rozporz. Prezydenta Rzp. z 16. III. 1928 r. o umowie o pracę pracowników umysłowych. (Dz. U. poz. 323).*

*Art. 4. ust. 3.* Przepis ten dotyczy takich urzędników samorządowych, których stosunek pracy unormowany został specjalnemi przepisami ustawowemi lub rozporządzeniami, wydanemi w wyko-

naniu ustaw, i nie ma przeto zastosowania do przypadku, gdy stosunek pracy regulowany jest statutem miejscowym o stosunkach służbowych funkcjonariuszów powiatowego związku komunalnego, uchwalonym przez sejmik powiatowy na mocy uprawnień, przysługujących mu w myśl dekretu z 4. II. 1919 r. o tymcz. ordynacji powiatowej dla obszarów Polski b. zaboru ros. (Dz. Pr. poz. 141), wspomniany bowiem dekret nie zawiera przepisów, regulujących całokształt praw i obowiązków pracowników samorządowych, i prawa te w przypadku reguluje nie ustawa, lecz statut miejscowy. (19. XI. 1931, I. C. 1106/31).

*Art. 21.* Za podstawę do obliczenia należności, przypadającej wydalonemu pracownikowi z tytułu niewykorzystanego urlopu oraz na mocy art. 39 rozporządzenia z d. 16 marca 1928 r. o umowie o pracę pracowników umysłowych, winna być przyjęta pensja pracownika, po potrąceniu należących się od niego danin i opłat publicznych, przewidzianych w art. 21 pomienionego rozporządzenia. (12.—21. I. 1932, I. C. 2402/31).

*Art. 39.* Rozwiązanie umowy pracy w razie wydalenia pracownika przez pracodawcę następuje z dniem wydalenia i treść art. 39 rozporządzenia z d. 16. III. 1928 r. poz. 323 nie daje żadnych podstaw do uznania, iż pracownik pozostaje w tym przypadku na służbie aż do upływu tych 3-ch miesięcy, za które przy zwolnieniu go (w razie gdy umowa była zawarta na czas nieokreślony) otrzymuje, zgodnie z powyższym przepisem, od pracodawcy wynagrodzenia. (19. XII. 1931, I. C. 552/31).

*Art. 39.* Pracownik zwolniony nie może pretendować do dodatków do uposażenia, przyznanych przez instytucję w której pracował swym pracownikom już po rozwiązaniu z nim stosunku pracy. (19. XI. 1931, I. C. 552/31).

*Ustawa z 12. II. 1930 w przedni, wstrzymania eksmisji dzierżawców gruntów, zajętych pod budynki. (Dz. U. poz. 136).*

Ustawa z d. 12. II. 1930 r., względnie ustawa w tymże przedmiocie z d. 26. III. 1926 r. (Dz. U. poz. 181), reguluje stosunki między właścicielami gruntu a dzierżawcą w przypadku, gdy umowa dzierżawy wygaśa wskutek upływu jej terminu, i nie dotyczy stosunków, wynikających na tle niewykonania warunków umów dzierżawy przed upływem ich terminu; umowy takie oraz warunki, zastrzeżone za obopólną zgodą stron, jak również konsekwencje z ich niewykonania wpływające winny być regulowane na ogólnych zasadach prawa cywilnego. (19. XI. — 3. XII 1931, I. C. 918/31).

*Ustawa postępowania cywilnego 1864 r.*

*Art. 1.* Ślub, zawarty przed urzędnikiem stanu cywilnego, z istoty swej jest umową cywilną, do której unieważnienia lub rozwiązania powołany jest sąd cywilny w myśl art. 1 U. P. C, jako stosunku prawa cywilnego, i jurysdykcja kościelna nie jest w tym przypadku uzasadniona. (14. I. 1932, I. C. 701/32).

*Art. 65.* Na podstawie § 2 rozporządzenia Rady Ministrów z d. 16. marca 1929 r. w sprawie przekazania innym organom niektórych funkcji Policji Państwowej, przewidzianych w Ustawie Postępowania Cywilnego z 1864 r. (Dz. U. Nr. 19. poz. 171), funkcje policji, przewidziane w art. 65 U. P. C, z dniem 1. kwietnia 1929 r. przekazane zostały w miastach magistratom. (22. XII. 1931, I. C. 1211/31).

*Art. 162<sup>1</sup>.* Termin dziesięcioletni, przewidziany w art. 162<sup>1</sup> U. P. C, jest terminem proceduralnym, w stosunku więc do tego terminu nie mają zastosowania przepisy o przedawnieniu i na bieg jego nie mają wpływu okoliczności, które są powodem zawieszenia biegu przedawnienia. (4. XII. 1931, I. C. 2255/31).

*Art. 186 ust. 2.* Przepis ust. 2 art. 186 U. P. C. (rozporz. Prezydenta Rzp. z d. 22 marca 1928 r. Dz. U. poz. 380) według swego literalnego brzmienia ogranicza dopuszczalność skarg kasacyjnych jedynie w 3prawach, wynikłych z powództw, gdzie istnieje przedmiot sporu, mogący być oszacowany, i przeto nie może mieć zastosowania w sprawie ze skargi na czynności komornika, gdzie z natury rzeczy przedmiot zaskarżenia nie ulega oszacowaniu. (9. XII. 1931. I. C. 2358/31).

*Art. 366.* Zaświadczenie banku co do wysokości salda rachunku bieżącego klienta ma znaczenie tylko dla danego momentu i nie może być żadnym dowodem stanu tego rachunku w momencie późniejszym, ponieważ w międzyczasie mogły być z niego podjęte sumy. (9. XII. 1931, I. C. 1921/31).

*Art. 629 i 630.* W myśl art. 629 i 630 U. P. C. przy zajęciu ruchomości na zabezpieczenie powództwa ruchomości te oddaje się bezwarunkowo pod dozór ich właściciela i tylko wówczas, gdy ten odmówi dozoru, mogą być oddane specjalnemu dozorczy. (4/8. I. 1932, I. C. 2668/31).

*Art. 755 ust. 1.* Sąd apelacyjny, stwierdziwszy, iż skarga wniesiona została po upływie terminu, winien uchylić decyzję sądu okręgowego o przyjęciu skargi i wydać decyzję o zwrocie jej, polecając sądowi okręgowemu zwrot. (14. I. 1932, I. C. 2461/31).

*Art. 814 p. 3.* Z p. 3 art. 814 U. P. C. wynika, że sąd drugiej instancji, jeżeli nie zachodzą przypadki, przewidziane w art. 814<sup>3</sup> U. P. C., obowiązany jest na wniosek pozwanego, który może być

zgłoszony również przed wniesieniem skargi kasacyjnej, zarządzić (o ile powód nie złoży zabezpieczenia) przesłanie do kasy skarbowej sumy, wyegzekwowanej w wykonaniu wyroku. (25. XI. 1931, I. C. 1261/31 — 1268/31).

*Art. 1182.* Powtórna licytacja nieruchomości, nie dochodzi do skutku, jeżeli stawia się tylko jeden licytant i nie zaofiaruje ceny ponad oszacowanie. (Skład 7 sędziów 21. XII. 1931, I. C. 870/31).

*Witold Świącicki,*  
Sędzia Sądu Najwyższego.

## ORZECZNICTWO CYWILNE SĄDU NAJWYŻSZEGO (B. ZABÓR AUSTRIACKI)

### *Kodeks cywilny.*

§ 49. Zezwolenie ojca na małżeństwo małoletniego dziecka, udzielane dopiero dodatkowo po ślubie, musi być skierowane do duszpasterza, który współdziałał przy zawarciu związku małżeńskiego przez małoletniego. (O. z 28. X. 1931 Rw. 1967/31).

§ 96. Uprawnienie ojca małżonka małoletniego do żądania unieważnienia małżeństwa nie ustaje mimo osiągnięcia fizycznej pełnoletności małoletniego w toku sporu o unieważnienie małżeństwa. (O. z 28. X. 1931 Rw. 1967/31).

§ 178. W sprawach o odebranie ojcu władzy ojcowskiej obowiązuje postępowanie niesporne. (O. z 19. XI. 1931 Rw. 2198/31).

§§ 364 i 364 lit. a. Wojskowy schron amunicyjny, stanowiący własność państwa, poczytać należy za zakład, zatwierdzony przez władzę. Wybuch tego schronu, jako pośrednie oddziaływanie na cudzą sferę prawną w sposób, przekraczający zwykłą miarę, uzasadnia obowiązek państwa do wynagrodzenia w zwykłej drodze sporu szkody, powstałej w sąsiednich rzeczach nieruchomości i ich przynależnościach. (O. w składzie siedmiu sędziów z 2. XII. 1931 Rw. 121/31 — 131/31).

§ 471. Prawo zatrzymania jest prawem rzeczowym, a nie obligatoryjnym. Jeżeli odnosi się do nieruchomości, może być przedmiotem wpisu do księgi gruntowej. (O. z 9. XII. 1931 Rw. 2529/31).

§ 471. Prawo zatrzymania nie uprawnia do zarządu rzeczą, tem prawem obciążoną, tem mniej do pobierania z niej dochodów i pożytków. (O. z 9. XII. 1931 Rw. 2532/31).

§ 837. Zarządca wspólnej realności, ustanowionej przez sędziego w myśl przepisów § 836 kod. cyw., jest pełnomocnikiem wszystkich współuczestników. Jako taki on tylko jest uprawniony do zrealizowania roszczeń uczestników w sprawach zwykłego za-

rządu (§§ 828, 829, 839 kod. cyw.), a to nawet za okres, poprzedzający oddanie wspólnej rzeczy w zarząd. (O. z 25. VIII. 1931 Rw. 973/31).

§ 943. Oddanie posiadania przedmiotu darowizny symbolicznie przez podpisanie kontraktu nie jest oddaniem rzeczywiście w rozumieniu § 943 kod. cyw. (O. z 12. XI. 1931 Rw. 1826/31).

§ 1053. Ważność umowy kupna sprzedaży nie jest zawisłą od tego, aby sprzedawca był w chwili zawarcia umowy właścicielem sprzedawanej rzeczy (brutto procentów), jest on więc obowiązany do dostarczania jej kupującemu także wówczas, gdy w czasie umowy nie był jej właścicielem. (O. z 20. VIII. 1931 Rw. 1767/31).

§ 1090. Samo zamieszkiwanie przez żonę wraz z mężem w wynajętym przez tegoż lokalu nie rodzi po jej stronie istnienie umowy najmu; — wypowiedzenie więc w takim wypadku skierowane obok męża także przeciwko żonie, jest co do żony niedopuszczalne. (O. z 8. VIII. 1931. Rw. 1690/31).

§ 1090 i 1091. Umowa o przeniesienie prawa utrzymywania bufetu na stacjach kolejowych wraz z lokalem na prowadzenie bufetu jest umową dzierżawy, bez względu na to, do kogo należy koncesja na prowadzenie bufetu. (O. z 11. VIII. 1931 Rw. 1531/31).

§ 1154 i art. 16 ustawy z 18. grudnia 1919 Dz. U. R. P. 1920 Nr. 2, poz. 7 o czasie pracy w przemyśle i handlu. Pracownik, który w czasie trwania stosunku pracy nie zgłosił się u pracodawcy wcale o wynagrodzenie za godziny nadliczbowe, a czyni to dopiero drogą skargi wniesionej po rozwiązaniu stosunku pracy, dzieła sprzeczne z zasadami dobrych obyczajów i uczciwości w obrocie. (O. z 24 XI. 1931 Rw. 1618/31 i z 14. X. 1931 Rw. 788/31).

§ 1338. W wypadku skargi gminy przeciwko byłemu komisarzowi rządowemu tej gminy, sądy powszechne rozstrzygają tak o wysokości szkody jak również o winie. (O. z 11. XI. 1931 Rw. 516/31).

§ 1338. Państwo, wobec nieistnienia szczególnego przepisu wyjątkowego odpowiada według ogólnych przepisów rozdziału XXX kodeksu cywilnego za szkodę, którą ustanowione przez nie organy zarządzają w wykonywaniu czynności gospodarczych. Roszczenia takie, wskutek nieustanowienia szczególnej właściwości, dochodzone być mają — stosownie do art. 98 Konstytucji i § 1338 kod. cyw. w zwykłej drodze sporu. (O. w składzie siedmiu sędziów z 2. XII. 1931 Rw. 121/31 — 131/31).

§§ 1412 i 1414. Wydanie weksli na dłużną sumę (cenę kupna) czyni niedopuszczalnym dochodzenie pretensji w drodze sporu cywilnego jedynie wówczas, gdy weksle dane zostały w miejsce zapłaty (O. z 12. XI. 1931 Rw. 2190/31).

§ 1486. Roszczenie pracownika (asystenta kopalnianego) o wynagrodzenie za godziny nadliczbowe ulega przedawnieniu trzechletniemu w myśl przepisów § 1486 L. 1 kod. cyw. (O. z 1. VII. 1931 Rw. 793/31).

§ 1495. Wstrzymanie biegu przedawnienia i zasiedzenia nie ma miejsca w stosunku między nieletnim a współopiekunem, który nie zarządza majątkiem nieletniego. (O. z 27. VIII. 1931 Rw. 412/31).

#### *Ochrona lokatorów.*

*Art. 3. L. 1.* Ustawa, zastrzegając stronom co do mieszkań, składających się z więcej niż czterech pokoiów, wolność ustalenia wysokości czynszu, zastrzegła tem samem wolność umowy co do kosztów napraw i przeróbek. (O. z 25. VIII. 1931 Rw. 1048/31).

*Art. 11. ust. 1.* Wypowiedzenie najmu części mieszkania jest od czasu wprowadzenia ochrony lokatorów możliwe. (O. z 8. VII. 1931 Rw. 1426/91).

*Art. 11. ust. 2. lit. a.* Nie zachodzi ważna przyczyna wypowiedzenia z powodu zaległości czynszowych, co do których nastąpiła zgoda i najmodawcy przysługuje tytuł egzekucyjny, o ile po ugodzie lokator za zgodą najmodawcy lokal dalej używał i czynsz regularnie płacił. (O. z 14. I. 1931 Rw. 2259/30).

*Art. 11. ust. 2. lit. g.* Roszczenie o opóźnienie i oddanie mieszkania, podlegającego ochronie lokatorów, jeżeli dotychczasowy lokator oświadczył gotowość opóźnienia mieszkania w zamian za inne podobne mieszkanie, podlegające ochronie lokatorów, wykonywa się przymusowo w myśl przepisów § 354 ord. egz. (O. z 29. VI. 1931 R. 406/31).

*Art. 2. lit. c ustawy śląskiej.* Wypowiedzenie mieszkania służbowego w domu fabrycznym na Śląsku może nastąpić tylko z ważnych przyczyn. (O. z 18. VII. 1931 Rw. 1276/31).

*Art. 12 ustawy śląskiej.* Przepisy śląskiej ustawy o ochronie lokatorów, dopuszczające przejścia praw najmu na spadkobierców lokatora, mają zastosowanie także do mieszkań służbowych w domach fabrycznych i kopalnianych. (O. z 27. VIII. 1931 Rw. 1530/31).

#### *Przerachowanie.*

§ 1. Rozporządzenie o przerachowaniu nie odnosi się do wierzytelności opiewających na korony austriacko-węgierskie w złocie. (O. z 10. XI. 1931 R. 693/31).

#### *Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością.*

§ 18. Jeżeli jest tylko jeden zawiadowca, kontrakt spółki może powołać do zastępstwa spółki dwóch prokurentów łącznie. (O. z 25. VII. 1931 R. 428/31).

§ 48. Przepis § 48 nadaje wyjątkowo, podobnie jak przepis § 881 kod. cyw., prawo skargi osobie, której nie służy bezpośrednio żadne roszczenie przeciwko zobowiązanemu. Skarżyć winni spółnicy w imieniu własnem na rzecz spółki. (O. z 10. XI. 1931 R. 696/31).

#### *Prawo wekslowe.*

*Art. 2, 14 i 68.* Przy wekslu na własne zlecenie nieautentyczność podpisu wystawcy nie powoduje nieważności zobowiązania wekslowego, wynikającego z autentycznego podpisu wystawcy w charakterze pierwszego indosanta. (O. z 22. IV. 1931 Rw. 468/31).

*Art. 15.* Wyrażenie art. 15 „ostatni indos” ma na myśli indos poprzednika wekslowego, od którego ostatni posiadacz weksel drogą tego właśnie indosu in blanco nabył. Posiadacz wekslu, który umieszcza na tym wekslu swój indos in blanco, przedstawia się jako zbywca praw z wekslu (art. 13 pr. weksl.), nie ma zatem praw z art. 15. (O. z 18. VI. 1930 Rw. 672/30).

*Art. 69.* Wypełnienie wekslu, wystawianego in blanco, na sumę wyższą, aniżeli ta, którą wyraża sam blankiet wekslowy (dostemplowany) nie jest zmianą tekstu wekslu. (O. z 20. XI. 1930 Rw. 754/30).

*Art. 100 ust. 5.* Weksel kaucyjny lub weksel podpisany in blanco jest ważny, chociaż dłużnik wekslowy nie ma przy podpisywaniu jeszcze dokładnej wiadomości o cyfrze, do jakiej będzie z wekslu odpowiadał, jeżeli tylko przy podpisywaniu wekslu oznaczono zgodnie podstawy faktyczne, na jakich ta cyfra ma być obliczana. (O. z 15. I. 1931. Rw. 1914/30).

*Art. 102, 31, 52.* Osoba, która przyjęła poręczenie wekslowe za wystawcę wekslu własnego, odpowiada wekslowo bez założenia protestu z powodu braku zapłaty przeciwko wystawcy wekslu własnego. (O. z 30. XII. 1931 Rw. 2719 i 2803/31).

#### *Ordynacja układowa.*

§ 1. Do przeprowadzenia postępowania układowego do majątku dłużnika, będącego spółnikiem jawnej spółki handlowej, jest właściwy bądź sąd okręgowy, w którego okręgu spółka handlowa prowadzi swe przedsiębiorstwa, bądź sąd okręgowy, w którego okręgu dłużnik prowadzi przedsiębiorstwo, którego jest wyłącznym właścicielem. (O. z 3. III. 1931 R. 93/31).

§ 3 ust. 4 i § 10 ust. 4. Wkładka oszczędnościowa, przyjęta przez bank, znajdujący się w postępowaniu układowem, któremu sąd zezwolił na wykonywanie zwykłych czynności, nie podpada pod przepisy ordynacji układowej. (O. z 24. VI. 1931 R. 390/31).

§ 10. ust. 4, 11 ust. 1, 46 ust. 1. Postępowanie układowe nie ma żadnego wpływu na obowiązek dłużnika płacenia bieżących rat

komornego za lokal przedsiębiorstwa i nie usprawiedliwia zwłoki w zapłacie. (O. z 3. III. 1931 R. 2402/11).

§ 38 *ust.* 2. Zwolnienie przez komisarza układowego jednej z osób, które wspólnie wystąpiły o ogłoszenie postępowania układowego, od obowiązku złożenia przysięgi wyjawienia mimo żądania jednego z wierzycieli jest dopuszczalne. (O. z 18. VII. 1931 R. 397/31).

§§ 47, 50 *L.* 3. Odmowę zatwierdzenia układu uzasadnia już samo zobowiązanie się dłużnika do uprzywilejowania choćby jednego tylko wierzyciela, a nie jest wymagane także wypełnienie tego przyrzeczenia. (O. 22. IV. 1931 R. 192/31).

§ 51 *L.* 3. Ordynacja układowa nie wzbrania dłużnikowi, który wskutek pogorszenia się stosunków gospodarczych nie jest w możności dotrzymać warunków prawomocnie zatwierdzonego układu, wnieść ponownie o wdrożenie postępowania układowego. (O. z 1. IX. 1931 R. 445/31).

§ 53. Układ, zatwierdzony w postępowaniu układowym, nie stanowi jeszcze sam przez się tytułu egzekucyjnego. (O. w składzie siedmiu sędziów z 11. V. 1931 R. 78/31).

#### *Zwalczanie czynności prawnych.*

§ 8. Zwalczanie czynności prawnych dla zaspokojenia wyrokiem ustalonych rat alimentacyjnych, które dopiero w przyszłości stać się mają płatne, jest dopuszczalne. (O. 11. VII. 1931 R. 685/31).

§ 13. Zwalczaniu ulegają nie tylko czynności, powodujące zmniejszenie się majątku dłużnika, lecz także czynności, przeszkadzające zwiększeniu się jego majątku np. umowa o zrzeczeniu się spadku przez dłużnika. (O. z 11. VII. 1931 R. 685/31).

#### *Postępowanie sądowe.*

§ 45 *nor. jur.* Nie są zaskarżalne rozstrzygnięcia trybunału drugiej instancji jako sądu rekursowego orzekające odmiennie od trybunału pierwszej instancji jego przedmiotową właściwość. (O. w składzie siedmiu sędziów z 28 stycznia 1932 R. 552/31).

§ 99 *nor. jur.* Sąd majątku z § 99 *nor. jur.* ma zastosowanie do pozwanego zamieszkałego w innej dzielnicy Polski poza b. zaborem austriackim. (O. z 27. V. 1931 R. 298/31).

§§ 93 i 170 *pr. cyw.* Doręczenie wezwania na rozprawę stronie, która udzieliła pełnomocnictwa procesowego a nie pełnomocnikowi jest prawnie bezskuteczne. Niestawienie się strony na audjencji nie powoduje spoczywania postępowania. (O. z 3. III. 1931 R. 298/31).

§ 224. *L.* 5. *pr. cyw.* Przepis § 224. *L.* 5 *pr. cyw.* ma brzmienie zupełnie ogólne i odnosi się do wszelkich sporów z umów służbowych a nie tylko do spraw, wymienionych w § 49 *L.* 6 *nor. jur.* (O. z 11. VI. 1931 R. 263/31).

§ 235 *pr. cyw.* Cofnięcie ograniczenia żądania skargi do kosztów sporu i popieranie pierwotnego żądania pozwu przez powoda uważać należy za zmianę skargi. (O. z 29. V 1931 R. 258/31).

§ 502 *pr. cyw.* Dopuszczalna jest rewizja powoda od zatwierdzającego wyroku sądu odwoławczego, chociaż wartość przedmiotu odwołania powoda nie przekraczała tysiąca złotych, jednak zliczona z wartością przedmiotu odwołania pozwanego kwotę tę przekroczyła. (O. z 25. VI. 1931 Rw. 626/31 w składzie siedmiu sędziów).

§ 502 *pr. cyw. oraz art. 22 i 36 rozp. o sądach pracy.* W sporach wszczętych przed sądami przemysłowymi, a nie ukończonych prawomocnie przed otwarciem sądu pracy, rewizja jest według zasad ogólnych dopuszczalna. (O. z 2. VI. 1931 R. 274 i 1088/31).

§ 503 *L. 2. pr. cyw.* Nietrafne przyjęcie pewnej okoliczności jako nowości nie przedstawia wadliwości postępowania odwoławczego i nie uzasadnia dla tego przyczyny rewizyjnej z § 503 *L. 2. pr. cyw.* (O. z 10. IX. 1931 Rw. 1043/31).

§ 535 *pr. cyw.* Od wyroku, zapadłego na skargę o wznowienie, wniesioną do drugiej instancji, służy tylko środek prawny rewizji. (O. z 3. III. 1931 Rw. 45/31).

§ 560 *pr. cyw.* Wypowiedzenie, skierowane tylko przeciwko mężowi, jeżeli przedmiot najmu najęty został łącznie przez męża i żonę, jest niedopuszczalne. (O. z 11. III. 1931 Rw. 1311/31).

§ 560 *L. 3 pr. cyw.* W wypadkach, wymienionych w § 560 *L. 3 pr. cyw.* wystarczy do skuteczności wypowiedzenia, jeżeli wpłynie ono do sądu przed rozpoczęciem się czasokresów wypowiedzenia, oznaczonych w § 560 *L. 3. pr. cyw.* *Dr Włodzimierz Dbałowski,*

Sędzia Sądu Najwyższego.

## ORZECZNICTWO CYWILNE SĄDU NAJWYŻSZEGO (B. ZABÓR PRUSKI)

### *Kodeks cywilny.*

§ 138. Zachowanie się strony przy wykonywaniu zobowiązania kontraktowego, choćby było przeciwne dobrym obyczajom, nie czyni kontraktu nieważnym w myśl § 138 *ust. 1 w. c.* (4. 12. 31-256/31).

§ 162. Przepis ten nie ma zastosowania do warunków ustawowych, w szczególności zezwolenia na przewłaszczenie w myśl rozporządzenia K. N. R. L. z 25. czerwca 1919. (13. 7. 31. 79/31).

§ 172. Okazanie odpisu pełnomocnictwa nie zastępuje okazania oryginału i nie powoduje skutków, w przepisie tym przewidzianych. (30. 10. 31. 199/31).

§ 209. Roszczenia, mające za przedmiot różne co do swej treści świadczenia, są roszczeniami odmiennymi, chociażby były oparte na jednym i tym samym tytule. (27. 11. 31. 243/31 i 30. 12. 31. 291/30).

§ 313. a) Umowa kupna-sprzedaży nieruchomości, w razie ostatecznej odmowy zezwolenia na przewłaszczenie ze strony kompetentnej władzy, ulega rozwiązaniu z wszystkimi wynikającymi z niej skutkami prawnymi. W szczególności bezskutecznym staje się także postanowienie kontraktu, upoważniające kupującego do sprzedaży nieruchomości osobie trzeciej na wypadek w razie nieuzyskania zezwolenia na przewłaszczenie. (4. 12. 31. 256/31).

b) Niezgodne z rzeczywistością pokwitowanie odbioru ceny kupna, zamieszczone w kontrakcie samym, nie czyni kontraktu nieważnym, lecz może uzasadnić jedynie roszczenie o zapłatę niezapłaconej lub niedopłaconej ceny kupna. (4. 12. 31. 256/31).

§ 319. Oznaczenie ceny odkupu, dokonane przez Okręgową Komisję Ziemską, nie jest decyzją władzy administracyjnej, która mogłaby urosnąć w moc prawną, lecz ma charakter prywatnoprawny i podlega zbadaniu przez sąd, czy nie jest oczywiście niesłuszną. (27. 11. 31. 364/31).

§ 398. Roszczenie o przewłaszczenie, wypływające z kontraktu kupna-sprzedaży, nie może być już odstąpione, gdy właściwa władza odmówiła ostatecznie zezwolenia na przewłaszczenie i kontrakt kupna-sprzedaży wskutek tego uległ rozwiązaniu. (13. 7. 31. 79/31).

§ 767. Poręczyciel odpowiada także za szkodę, powstałą wskutek zwłoki lub niedopełnienia umowy przez dłużnika głównego. (6. 11. 31. 220/31).

§ 812. Skarga z tytułu niesłusznego wzbogacenia nie służy poszkodowanemu przeciw licytacyjnemu nabywcy jako takiemu, gdyż tenże płacąc za to, co nabył, przez nabycie cudzej rzeczy bynajmniej się nie wzbogaca. Skarga taka może być wniesiona tylko przeciw wierzycielowi, który przez to, że przetargiem została objęta także rzecz cudza, otrzymał z licytacyjnej ceny kupna wyższe zaspokojenie niż z majątku dłużnika mógł uzyskać. (2. 10. 31. 141/31).

§ 1445. a) W zezwoleniu żony na sprzedaż i przewłaszczenie nieruchomości, należącej do mienia łącznego, mieści się zezwolenie na wpis ostrzeżenia dla roszczenia o przewłaszczenie. (6. 11. 31. 210/31).

b) Zobowiązanie męża do obciążenia hipoteką nieruchomości należącej do mienia łącznego, wymaga zezwolenia żony. (4. 12. 31. 251/ 31).

*Rozporządzenie K. N. R. L. z dnia 15. marca 1919.*

*Art. 1.* Ostateczna odmowa zezwolenia na przewłaszczenie powoduje rozwiązanie kontraktu obligatoryjnego, dla dopełnienia którego przewłaszczenie i wpis do księgi gruntowej miały nastąpić. To, co kontrahenci sobie dotąd świadczyli w oczekiwaniu, że otrzymają zezwolenie na przewłaszczenie, ulega zwrotowi w myśl §§ 812, 820'k. c. (13. 7. 31. 79/31).

*Układ polsko-niemiecki z dnia 26. sierpnia 1922.*

(Dz. U. poz. 327/22).

*Art. 29.* Spowodowanie sądowego przerachowania wierzytelności, ciężającej na nieruchomości, położonej na obszarze Państwa Polskiego, oraz ściąganie odsetek od tej wierzytelności należy do zakresu zarządu wierzytelnością i Spółka Bracka w Tarnowskich Górach może roszczeń tych dochodzić samodzielnie, bez udziału spółki niemieckiej. (15. 1. 32. 309/31).

*Rozporządzenie o przechowaniu zobowiązań prywatno-prawnych.*

§ 4. Ustalenie wysokości przerachowania nie jest stwierdzeniem pewnego faktu, lecz zastosowanie prawa materialnego, t. j. przepisów powyższego rozporządzenia. Niezaprzeczenie przez pozwanego wysokości sumy, podanej przez powoda jako wynikłej z przerachowania, może być uważane za przyznanie stanu faktycznego, na którym przerachowanie powód opiera, nie zwalnia jednak sądu od prawnego ocenienia tego stanu ze stanowiska powołanego rozporządzenia i samoistnego ustalenia, czy podane przez powoda obliczenie odpowiada przepisom. (6. 11. 31. 212/31).

§ 11. Roszczenie o zwrot posagu podlega przerachowaniu w myśl §§ 28, 29, a nie § 11 cyt. rozporządzenia. (18. 12. 31. 273/31).

*Konkordat z Stolicą Apostolską.*

(Dz. U. poz. 501/25).

*Art. 1.* Z chwilą wejścia w życie konkordatu przepisy pruskiego powszechnego prawa krajowego i ustawy z dnia 20. czerwca 1875 w przedmiocie ustroju gmin kościelnych jako podmiotów prawnych majątku kościelnego i jednostek administracyjnych utraciły moc obowiązującą a osoby prawne, które istniały na zasadzie uchylonych przepisów, przestały istnieć i w ich miejsce weszły osoby, uznane w ich zakresie przez prawo kanoniczne. (20. 11. 31. 229/31).

*Rozporządzenie z dnia 22. marca 1928 o ochronie wynalazków, wzorów i znaków towarowych. (Dz.U. poz. 384/28).*

*Art. 132.* Dochodzenie przez właściciela patentu lub wzoru użytkowego odszkodowania i innych roszczeń, wynikających z naruszenia praw wyłączności, od osoby, która wkroczyła w te prawa wyłączności przez nieważne zarejestrowane dla siebie wzoru użytkowego i przez korzystanie z tego wzoru jako własnego w przemyśle i handlu, już możliwe dopiero po unieważnieniu rejestracji przez wydział spraw spornych Urzędu Patentowego. (9. 10. 31. 154/31).

*Art. 243.* Rzecznik patentowy nie popełnia przestępstwa dyscyplinarnego, jeśli w ogłoszeniach powołuje się na stopnie naukowe, prawnie przysługujące mu tytuły i poprzednio zajmowane stanowiska. (25. 5. 31. Nr. 50/31).

*Ustawa o postępowaniu cywilnem.*

§ 99. Załatwienie sporu w przedmiocie głównym może nastąpić tylko w ten sposób, że powód zostanie co do swego roszczenia zaspokojony. (12. 12. 31. 241/31).

§ 274 l. 2. Droga sądowa dla skargi gminy o przywrócenie posiadania, naruszonego przez usunięcie pomnika, wzniesionego za czasów zaborczych na gruncie gminy, jest dopuszczalna, mimo, że pomnik ten obraża uczucia patriotyczne ludności i władze administracyjne (starosta) upoważniły pozwanych do odpowiedniego przekształcenia pomnika. (8. 1. 32. 293/31).

§ 549. Rewizji nie można opierać na zarzucie obrazy zagranicznego prawa materialnego, jeżeli sporny stosunek prawny podlega ocenie według przepisów ustaw zagranicznych, chociaż na obszarze Rzeczypospolitej obowiązują ustawy o brzmieniu identycznym. (30. 10. 31. 204/31).

§ 767. Przeciw uchwale Komitetu Likwidacyjnego, wydanej na zasadzie ustawy z dnia 15. lipca 1920. (Dz. U. poz. 467/20) nie można podnosić zarzutów materialnych w drodze skargi, w tym § wskazanej. (12. 12. 31. 241/31).

*Niem. ustawa o postępowaniu niespornem.*

§ 169. O konieczności przybrania drugiego notariusza lub dwóch świadków decyduje przekonanie notariusza polegające na swobodnej ocenie. Niedostrzeżenie ślepoty, choćby wywołane było ciężkiem niedbalstwem notariusza, nie czyni aktu nieważnym. (30. 10. 31. 202/31)

*Wojciech Trampler,*  
Prokurator Sądu Najwyższego.

ORZECZNICTWO  
NAJWYŻSZEGO TRYBUNAŁU ADMINISTRACYJNEGO

*I. POSTĘPOWANIE PRZED NAJW. TRYBUNAŁEM ADMIN.*

143. W sprawach licencji na przemysł okrężny, przekazanych w myśl art. 196 punkt 2 prawa przemysłowego z 7 czerwca 1927 r. (Dz. U. poz. 468) wojewódzkim sądom administracyjnym, dopuszczalny jest na zasadzie §§ 117 i 118 pruskiej ustawy o właściwości przeciw wyrokom tych sądów środek prawny rewizji (§§ 93 i nast. pruskiej ustawy o ogólnym zarządzie kraiu). (6. VI. 1930 r. L. Rej. 2441/28).

144. Wyrok, wydany mimo prawidłowego cofnięcia skargi (art. 27 ustęp 1 ustawy o N. T. A. poz. 400/1926 Dz. Ust.), winien być uznany za nieistniejący. (2. V. 1931 r. L. Rej. 5835/29).

*II. POSTĘPOWANIE PRZED WŁADZAMI ADMINISTRACYJN.*

145. Wyrok kasacyjny, korzystny dla strony nie może prowadzić do pogorszenia sytuacji prawnej tejże strony w kwestji, która nie była przedmiotem sporu przed Najwyższym Trybunałem Administracyjnym. (18. IX. 1931 r. L. Rej. 2299/29).

146. Władza, zmieniając z urzędu na mocy art. 99 rozporz. o post. admin. p. 341/28 Dz. Ust. z powodu błędnego zastosowania ustawy prawomocną decyzją i tem samem wznowiając postępowanie, winna przywrócić naruszone przez pierwszą decyzję prawo od terminu, który był właściwym przy pierwotnej, następnie uchylonej decyzji. (17. III. 1931 r. L. Rej. 1313/29).

147. Mylna wykładnia obowiązującego przepisu prawnego nie może być uważana za brak jakiegokolwiek podstawy prawnej w rozumieniu art. 101 lit. b. Rozporz. Prez. Rzecz. z d. 22. III. 1928 o postępowaniu administracyjnem D. U. p. 341. (18. XII. 1930 r. L. Rej. 1195/29).

148. Pod prawami nabytymi w myśl art. 99 rozporz. Prez. R. z dnia 22 marca 1928 r. (Dz. U. poz. 341) rozumieć należy wszelkiego rodzaju prawa, a więc także prawa, które powstają przez prawomocne orzeczenie właściwej władzy, że na danej osobie nie ciąży sporny obowiązek. (27. I. 1932 r. L. Rej. 7168/29).

III. SPRAWY URZĘDNICZE

*I. Uposażenie.*

149. Wobec artykułów 6, II, 84 ustawy uposażeniowej z d. 9 października 1923 r. (Dz. U. R. P. poz. 924) oficer, zasądzony w 1920 r. prawomocnym wyrokiem na karę więzienia ze zwolnień

niem z wojska i wskutek tego skreślony w 1921 r. dekretem Ministra Spraw Wojskowych z listy oficerów, a następnie po odbyciu kary. wskutek unieważnienia tego wyroku przez Najwyższy Sąd Wojskowy w drodze zażalenia nieważności w obronie ustawy, nowym wyrokiem Wojskowego Sądu Okręgowego w 1926 r. zwolniony od oskarżenia, nie ma prawa, wobec nieprzywrócenia go do służby czynnej, żądać wypłaty uposażenia, jakieby mu przysługiwało w czynnej służbie, za cały czas od 1920 r. do 1926 r. ze wszystkimi dodatkami oraz zaliczenia tego czasu do posunięcia do wyższych szczebli w obrębie danej grupy. (15. IV. 1931 r. L. Rej. 4266/26).

150. W b. zaborze austriackim w myśl art. 4 ustawy uposażeniowej z d. 9 października 1923 r. (Dz. U. R. P. poz. 924) z a - m ęż n a funkcjonariuszka państwowa ma prawo do dodatku ekonomicznego na dzieci tylko w tym wypadku, jeżeli jest utrzymującą rodzinę, t. j. kiedy wobec nieposiadania przez męża minimalnych środków utrzymania przechodzi na nią w myśl § 143 austriackiego kodeksu cywilnego obowiązek utrzymywania rodziny. (18. VI. 1931 r. L. Rej. 3505/29).

### 3. *Należitości uboczne.*

151. Emeryt, reaktywowany w służbie, nie ma prawa do przewidzianego w art. 21 ustawy emer. z 11. XII. 1923 r. zwrotu kosztów przesiedlenia, dokonanego już po przywróceniu go do służby czynnej. (30. XII. 1930 r. L. Rej. 1636/29).

### 4. *Emerytura i zaopatrzenia.*

152. Zaliczenie czasu służby samorządowej w byłym państwie zaborczem lub pracy zawodowej do wysługi lat, odkonane na zasadzie ustawy z 13 lutego 1924 poz. 224 Dz. Ust., uzasadnia zastosowanie artykułu 97 ustawy z 11 grudnia 1923 poz. 46/24 Dz. Ust. przy ustalaniu wysługi emerytalnej funkcjonariusza państwowego (18. III. 1931 r. L. R. 163/29).

153. W wypadku uzyskania przez nauczyciela tymczasowego charakteru nauczyciela stałego automatycznie z mocy przepisów ustawy z dnia 1 lipca 1926 r. o stosunkach służbowych nauczycieli (poz. 462 Dz. Ust. z r. 1928) — lata jego służby w charakterze nauczyciela tymczasowego podlegają zaliczeniu do wysługi emerytalnej po myśli ustępu 6 art. 37 ustawy emerytalnej z 11 grudnia 1923 r. (9. VI. 1931 r. L. Rej. 2121/29).

154. Uznanie przez Komisję Dyscyplinarną prawomocnym wyrokiem nieobecności funkcjonariusza w służbie za nieusprawiedliwioną pociąga za sobą — w myśl art. 28 ustęp 3 ustawy z 17. II. 1922 r. poz. 164 Dz. Ust. — utratę prawa

do uposażenia służbowego za czas takiej nieobecności oraz niepoliczenie tegoż okresu do wysługi emerytalnej. (19. IX. 1931 r. L. Rej. 3644/29).

155. Przeniesienie zawodowego wojskowego w stan spoczynku na zasadzie art. 100 pkt. b. ustawy z 11 grudnia 1923 poz. 46/24 Dz. Ust., W brzmieniu ustalonym rozporządzeniem Prezydenta Rzeczypospolitej z 13 grudnia 1926 poz. 705 Dz. Ust. nie wyklucza możliwości zastosowania do niego dobrodziejstwa z art. 11 tejże ustawy. (19. I. 1932 r. L. Rej. 6249/29).

156. Korzystniejsze obliczenie do emerytury lat służby, przewidziane w art. 88 rozporządzenia Prezydenta R. P. o Policji Państwowej z 6. 3. 1928 poz. 257 Dz. Ust., dotyczy wyłącznie czynnej służby, spędzonej w s z e r e g a c h Policji. (16. I. 1932 r. L. Rej. 6621/29).

157. Prawo do państwowej pomocy lekarskiej nie przysługuje emerytowanemu funkcjonariuszowi państwowemu przeniesionemu w stan spoczynku na podstawie art. 98 ustawy z dn. 11 grudnia 1923 r. poz. 46 Dz. Ust. z r. 1924, jako niewymienionemu w punkcie 5 § 1 rozporządzenia Rady Ministrów z dn. 4 sierpnia 1926 r. poz. 555 Dz. Ust. (28. V. 1931 r. L. Rej. 469/30).

#### IV. SPRAWY SKARBOWE

##### 1. Cła.

158. a) W postępowaniu w sprawach celnych obowiązuje zasada dwóch instancyj.

b) Przepis ustępu 5 paragr. 32 rozporządzenia Ministra Skarbu z dnia 13 grudnia 1920 o postępowaniu celnym poz. 64 Dz. Ust. z roku 1921 odnosił się także do cła wywozowego. (15. I. 1932 r. L. Rej. 4738/29).

159. Z uwagi na rozporządzenie Ministra Skarbu z dnia 28 września 1926 r. poz. 586 Dz. Ust. oraz na przepis § 7 rozporządzenia o postępowaniu celnym z dnia 14 marca 1930 r. poz. 276 Dz. Ust., które ustanawiają jednoroczny *termin do wyrównania należności* celnych, władza celna nie może wobec strony powoływać się na przepis art. 514 rosyjskiej ustawy celnej, ustanawiającej termin dwuletni. (24. IV. 1931 r. L. Rej. 5921/30).

##### 2. Należności i opłaty państwowe.

160. Ulgowa stawka, przyznana w art. 58 ust. 3 ustawy stemplowej z 1. 7. 1926, poz. 570 Dz. Ust. pismom, stanowiącym „tytuł przejścia własności przy parcelacji, przeprowadzonej na zasadzie

przepisów o reformie rolnej", nie służy w przypadku, gdy chodzi o działki, przekraczające maksymalne wymiary, podane w dziale VI Ustawy o wykonaniu reformy rolnej z 28. 12. 1925 poz. 1/26 Dz. Ust. (18. IV. 1931 r. L. Rej. 2033/28).

161. Art. 58 ust. 3 ustawy stemplowej z 1 lipca 1926 poz. 570. Dz. Ust. nie ma zastosowania do pism, stanowiących tytuł przejścia własności gospodarstw wzorowych, o których mówi art. 60 cz. 2 ustawy z 28 grudnia 1925 poz. 1/26 Dz. Ust. o wykonaniu reformy rolnej. (11. IX. 1931 r. L. Rej. 4637/29).

162. Rachunek, wystawiony przez gminę na należność za dezynfekcję, przeprowadzoną przez nią na żądanie starostwa, poza jej obszarem administracyjnym, na zasadzie ustawy z dn. 25. 7. 1919 w przedmiocie zawlczania chorób zakaźnych (Dz. Ust. poz. 402) nie podpada pod pojęcie rachunku, o jakim mówi ust. końcowy art. 90 U. O. S. z 1. 7. 1926 (Dz. Ust. poz. 570). (20. I. 1932 r. L. Rej. 4728/29).

163. Wymogi zwolnienia od opłaty w myśl art. 16 ustawy o opłatach stemplowych z 1. VII. 1926, Dz. Ust. poz. 570, podlegają, z uwagi na wyjątkowy charakter tego przepisu prawa, jak najściślejszej wykładni. (19. VI. 1931 r. L. Rej. 5463/29).

164. W wypadkach, w których pismo względnie czynność prawna, mające być uznane za nieważne od początku, zostały zdziałane przed wejściem w życie ustawy o opłatach stemplowych z 1 lipca 1926 poz. 570 Dz. Ust. (art. 179 ust. 1), przepis art. 49 ust. 1 tej ustawy nie ma zastosowania, mimo, iż zajęcie podanych tamże wymogów zostało zgłoszone przez stronę dopiero pod rządem nowej ustawy. (18. XI. 1931 r. L. Rej. 6436/29).

165. W myśl art. 1 ust. 2 ustawy o opłatach stemplowych z 1-go lipca 1926 poz. 570 Dz. Ust. dla zaistnienia obowiązku podatkowego przedmiotowego nie wystarcza zwykle wręczenie pisma, stwierdzającego dwustronną umowę, a podpisanego przez jedną stronę, stronie drugiej. (8. I. 1932 r. L. Rej. 6673/29).

166. Rachunek wystawiony przez zarząd rzeźni miejskiej na opłaty za korzystanie z urządzeń rzeźni nie podpada pod pojęcie rachunków, o jakich mówi ustęp końcowy art. 90 u. o. s. z 1. 7. 1926 Dz. Ust. poz. 570. (20. I. 1932 r. L. Rej. 4206/30).

### 3. Podatki dochodowe.

167. Różnica kursowa, powstała przy częściowej spłacie pożyczki inwestycyjnej, nie podlega potrąceniu z przychodów (art. 8. p. 1. ustawy o państwowym podatku dochodowym poz. 411 Dz. Ust. z 1925 r.). (22. I. 1932 r. L. Rej. 2962/31).

168. Prokura, udzielona dla całego przedsiębiorstwa, na zasadzie przepisów niemieckiego kodeksu handlowego, obejmuje upewnomoenie do samodzielnego prowadzenia całego przedsiębiorstwa w rozumieniu art. 21 ustę 3 ustawy o państwowym podatku dochodowym (poz. 411 Dz. Ust. z 1925 r.). (11. I. 1932 r. L. Rej. 7094/30).

169. Prokura udzielonana podstawie art. 36—43 dekretu o rejestrze handlowym z dnia 7 lutego 1919 r. poz. 164 Dz. Pr., obejmuje upewnomoenie do samodzielnego prowadzenia całego przedsiębiorstwa w rozumieniu art. 21 ustę 3 ustawy o p. pod. doch. p. 411/25 Dz. Ust. (7. X. 1931 r. L. Rej. 2551/29).

#### 4. Podatki przemysłowe.

170. Sprzedaż kopalniaków kopalniom przez przedsiębiorstwo handlowe nie podlega ulgowej stawce z art. 7. ustę 3. ust. o podatku przemysłowym. (14. XII. 1931 r. L. Rej. 9754/30).

171. Wartość wytkoków buraczanych, wydawanych na podstawie istniejących umów plantatorom, dostarczającym cukrowniom buraków, stanowi, jako wartość produktu ubocznego przedsiębiorstwa przemysłowego „cukrowni”, podstawę opodatkowania w myśl art. 5 p. 7 ustawy z 15. VII. 1925 o państw. podatku przem. poz. 550 Dz. U. (26. XI. 1931 r. L. Rej. 298/30).

172. Wartość nasion buraczanych, wydanych plantatorom buraków przez cukrownię, prowadzoną za świadectwem przemysłowym kategorii przedsiębiorstw przemysłowych, nie stanowi obrotu w rozumieniu p. 7 art. 5 ust. z d. 15. 7. 1925, poz. 550 Dz. Ust. (26. XI. 1931 r. L. Rej. 296/30).

173. Sprzedaż węgla przedsiębiorstwom przemysłowym do wytwarzania siły pędnej nie podpada pod pojęcie „celem dalszej produkcji” w rozumieniu ustę 3. art. 7 ustawy o państwowym podatku przemysłowym, poz. 550/25 Dz. Ust. (13. XI. 1931 r. L. Rej. 7074/29).

174. Biura techniczne, wykonywające roboty, połączone ze wznoszeniem budowli, podpadają pod obowiązek podatkowy w myśl rozdziału XIX. lit. C. część II. taryfy do ustawy o państw. podatku przemysłowym. (3. III. 1932 r. L. Rej. 5530/29).

175. a) Spółdzielnia, dokonująca transakcyj sposobem komisowym, nie korzysta z ulg podatkowych przewidzianych w art. 95 p. 1. lit. b) ustawy o państwowym podatku przemysłowym z dnia 15. lipca 1925 r. Dz. Ust. poz. 550.

b) Nieuznanie komisowego charakteru transakcyj, na zasadzie art. 5. p. 5. ustęp 4. ustawy uprawnia spółdzielnię do domagania się ulgi z art. 95. p. 1. lit. b) ustawy w odniesieniu do obrotów z tych transakcyj, o ile zachodzą wymagane tam warunki. (4. II. 1931 r. L. Rej. 1663/29).

176. Odmienna ocena prawna niezmienionego stanu faktycznego, lub też niewykorzystanie przez władzę wymiarową danych faktycznych, zawartych w dostarczonym przez płatnika materiale, nie uprawnia do zastosowania ustępu 1. art. 84 ustawy o państwowym podatku przemysłowym z dnia 15 lipca 1925 r. poz. 550 Dz. Ust. w celu dokonania dodatkowego wymiaru. (30. III. 1931 r. L. Rej. 692/29).

177. W przedsiębiorstwach przemysłowych nie stanowi obrotu, podlegającego jego opodatkowaniu na zasadzie art. 5. pp. 7. ustawy z dnia 15 lipca 1925 poz. 550 Dz. U. przychód, osiągnięty ze sprzedaży przedmiotów, nie będących wynikiem działalności wytwórczej danego przedsiębiorstwa. (11. VI. 1930 r. L. Rej. 4769/28).

178. Słupy telegraficzne sprzedane Przedsiębiorstwu Polskiej Poczty i Telegrafów nie podpalają pod pojęcie „celem eksploatacji” w rozumieniu ustępu 3 art. 7 ustawy o państwowym podatku przemysłowym poz. 550/25 Dz. Ust. (24. XI. 1931 r. L. Rej. 4543/28).

179. Przepis § 9 rozp. wyk. Ministra Skarbu do ustawy o p. p. p., iż fakt wywozu zagranicę wszelkiego rodzaju gotowych wyrobów i półfabrykatów winien być udowodniony deklaracjami celnymi, względnie ich napisami nie jest sprzeczny z postanowieniem art. 3. p. 15. danej ustawy o p. p. p. z dnia 15. 7. 1925 poz. 550/25 D. Ust., lecz nie pozbawia płatnika prawa przedstawienia innych dowodów w tych wypadkach, w których udowodnienie deklaracjami celnymi jest płatnikowi z uzasadnionych powodów niemożliwym. (24. IX. 1930 r. L. Rej. 311/28).

#### V. SPRAWY ROLNE

180. Zastrzeżenie co do maksymalnego obszaru użytkowanych gruntów, o którym mowa w punktach c) i d) art. 1 ustawy uwłaszczeniowej z 20 czerwca 1924 poz. 254/29 Dz. Ust., dotyczy użytkowania nie tylko w chwili wniesienia podania o uwłaszczenie, lecz i w terminach, wymienionych w tymże p. c) art. 1 bądź w art. 4. (8. II. 1932 r. L. Rej. 2333/30).

181. Długoletni dzierżawca, by wykazać prawo do uwłaszczenia z punktu c art. 4 ustawy z 20 czerwca 1924 poz. 254/29 Dz. Ust., winien udowodnić nie tylko, że dzierżawił dane grunty przed 1 sierpnia 1914 r., lecz również, że posiada je tytułem dzierżawy w chwili wniesienia podania o uwłaszczenie. (18. II. 1932 r. L. Rej. 4564/30).

182. Wydany w uzupełnieniu art. 25 ustawy z 11 sierpnia 1923 poz. 706 Dz. Ust. przepis art. 2 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z 15 lipca 1927 poz. 598 Dz. Ust. dotyczy tylko tych wypadków, w których b. ros. Minister Rolnictwa powołany był do orzekania, a nie tych wypadków, gdzie Minister ten wyrażał jedynie opinię. (11. VI. 1931 r. L. Rej. 6255/29).

183. W myśl przepisu punktu f) art. 25 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z 1 lutego 1927 poz. 74 Dz. Ust. władze ziemskie bynajmniej nie „muszą” wyznaczyć wynagrodzenia pieniężnego, gdy przez wydzielenie wynagrodzenia w gruncie obszar poszczególnego gospodarstwa dziedziny służebnej uległby zmniejszeniu poniżej 20 ho, lecz tylko „mogą”, a to w zależności od całości kształtu sprawy, a więc po rozważeniu wszystkich okoliczności, przemawiających za i przeciw zastosowaniu tego rodzaju wynagrodzenia. (8. II. 1932 r. L. Rej. 6611/29).

## VI. SPRAWY SAMORZĄDOWE

184. Przepis Rozporządzenia Prez. Rz. z dnia 30 grudnia 1924 r. Dz. Ust. poz. 1073, nie uprawniają władzy nadzorczej do podnoszenia uposażeń funkcjonarjuszów komunalnych w tych wypadkach, gdy związki komunalne wyznaczą swym funkcjonarjuszom uposażenie niższe, aniżeli przewidziane w przepisach powyższego rozporządzenia. (23. VI. 1930 r. L. Rej. 3618/28).

185. Jeżeli osoby, zaliczone przez inicjatorów-założycieli spółki drogowej do koła osób zainteresowanych, wyrażają zgodę co do przystąpienia do spółki, lecz nie zgadzają się co do swego udziału w kosztach spółki, rozstrzygnięcie tej ostatniej kwestji należy w myśl rozporządzenia ministerjalnego z 8 października 1921 (poz. 33 Dz. Ust. z r. 1922, do decyzji grona inicjatorów, wyrażonej w statucie, podlegającym zatwierdzeniu przez wydział powiatowy. (19. VI. 1931 r. L. Rej. 250/29).

186. Stosunek służbowy urzędników komunalnych (niekontraktowych) na terenie b. zaboru rosyjskiego nie ma charakteru publicznoprawnego. (4. II. 1932 r. L. Rej. 4487/29).

*VII. SPRAWY SANITARNE*

187. Prawo władzy do cofnięcia, na zasadzie § 15 lit. a) rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 30 czerwca 1926 poz. 406 Dz. U., zezwolenia na wyrób lub obrót specyfiku farmaceutycznego nie jest zależne od okoliczności, czy, stwierdzone w składzie specyfiku, zmiany przedstawiają się, jako istotne oraz dla zdrowia niekorzystne. (29. I. 1932 r. L. Rej. 1515/29).

188. Rozporządzenie Naczelnego Nadzwyczajnego Komisarza do spraw walki z epidemjami z 10 czerwca 1921 poz. 346 Dz. Ust. nie uprawnia właścicieli nieruchomości miejskich do wydawania przepisów porządku domowego o charakterze publiczno-prawnym. (13. I. 1932 r. L. Rej. 2628/29).

189. Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 29 października 1929 roku, poz. 582 Dz. Ust. ma moc obowiązującą ze względu na treść art. 48 Rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 22 marca 1928 roku, poz. 343 Dz. Ust. i art. 30 Rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 7 czerwca 1927 roku, poz. 468 Dz. Ust. pomimo niepodpisania tego rozporządzenia przez Ministra Pracy i Opieki Społecznej. Uchwała Kompletu Wzmocnionego z dn. 16. I. 1932 r. (30. I. 1932 r. L. Rej. 8313/30).

*VIII. OBYWATELSTWO*

190. Przez unieważnienie poświadczenia obywatelstwa w wypadku, w którym danej osobie nie służy obywatelstwo z żadnego tytułu, ustanowionego w ustawach, władza nie narusza praw strony. (23. IX. 1931 r. L. Rej. 436/30).

191. Powody zaniechania zastrzeżenia przeciwnego, o którym mowa w art. 4 p. 5 ustawy o obywatelstwie polskim z 20 stycznia 1920 r. poz. 44 Dz. Ust.), są dla skutków tego zaniechania w dziedzinie nabycia obywatelstwa bez znaczenia prawnego. (9. IX. 1931 L. Rej. 2593/30).

192. Art. 7 § 1 ustęp 2 Konwencji Wiedeńskiej (poz. 148 Dz. Ust. z r. 1925) o obywatelstwie nie ma zastosowania w razie, gdy ojciec lub matka dziecka, o którego obywatelstwo chodzi, stworzyli przed dniem 2 stycznia 1908 r. zamieszkanie na obszarze, wchodzącym w skład Polski, i to bez względu na to czy ich dziecko urodziło się przed czy też po powyższym dniu, a — o ile chodzi o pochodzenie ślubne — także niezależnie od tego, czy rodzice zawarli małżeństwo przed czy też po tymże dniu. (7. X. 1931 r. L. Rej. 3657/30).

197. Skuteczność opcji ustanowionej w art. VI. Traktatu Ryckiego (poz. 300 Dz. Ust. z r. 1921) uzależniona jest formalnie od decyzji, przewidzianej w p. 6 (ustęp 2) tegoż artykułu. (24. II. 1932 r. L. Rej. 7362/30).

#### IX. UBEZPIECZENIA

194. Wyrażenie „ponowny wymiar” opłat ubezpieczenia od wypadków, użyte w ustępie czwartym § 1 rozporządzenia Min. Skarbu z 18 stycznia 1924 r. (Dz. U. poz. 160) obejmuje ponowne ustalenie we frankach złotych cyfry dokonanego w markach polskich wymiaru opłaty zapomocą przerechowania w myśl postanowień ustępów 1 do 3 powołanego paragrafu. (24. II. 1931 r. L. Rej. 1380/29).

195. Dla ustania obowiązku uiszczenia przez pracodawcę składek ubezpieczeniowych jest według art. 51 ustawy o ubezpieczeniu na wypadek choroby z 19. 5. 1920 poz. 272 Dz. Ust. decydującem zawiadomienie Kasy Chorych o zaprzestaniu pracy przez ubezpieczonego. (26. VI. 1931 r. L. Rej. 1456/29).

196. Obowiązek uiszczenia dodatków wyrównawczych wzgl. zaliczek na te dodatki, przewidzianych w art. 7 ustawy z 26 listopada 1925 poz. 892 Dz. Ust. uzależniony był jedynie od tego, czy dane przedsiębiorstwo wzgl. zakład podlegało obowiązkowi ubezpieczenia od wypadków w myśl ustawy z 30 stycznia 1924 poz. 148 Dz. Ust. (12. I. 1932 r. L. Rej. 3042/29).

197. Jeżeli przedsiębiorcą jest spółka i na zasadzie umowy, na której się ona opiera, członkowie jej obowiązani są do pracy, to praca ta w myśl art. 3 ustawy z 19 maja 1920 r. (poz. 272 Dz. Ust.) nie jest podstawą do obowiązku ubezpieczenia na wypadek choroby. (2. XII. 1931 r. L. Rej. 4240/30).

198. Koncesje na prowadzenie prywatnych przedsiębiorstwach ubezpieczeń nie podpadają pod pojęcie własności przemysłowej, chronionej art. 311 traktatu pokoju wersalskiego. (22. XII. 1931 r. L. Rej. 9707/30).

#### X. OPIEKA NAD UBOGIMI

199. Pod pojęcie związków wyznaniowych w rozumieniu art. 1 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z 22 kwietnia 1927 poz. 354 Dz. Ust. o nadzorze i kontroli nad działalnością instytucji opiekuńczych podpadają jedynie związki o celach religijnych. (3. II. 1932 r. L. Rej. 5410/29).

200. Przy ustalaniu jednorocznego pobytu, wymaganego w art. 8 ustawy z 16 sierpnia 1923 (poz. 726 Dz. Ust.) do nabycia prawa do trwałej opieki społecznej należy stosować art. 9 powyższej ustawy także w tym razie, gdy w rachubę wchodzi pobyt przed wejściem w życie tej samej ustawy. (2. VI. 1931 r. L. Rej. 3163/29).

#### XI. SPRAWY BUDOWLANE

201. Przepis, objęty ustępem trzecim § 36 galic. kraj. ustawy budowlanej z dnia 13 października 1899 Nr. 133 Dz. U. Kr. w brzmieniu ustawy z dnia 15 maja 1907 Nr. 57 Dz. U. Kr., dotyczy także wypadków, w których w sąsiedztwie, istniejącej już, a urządzonej w nieogniotrwałym budynku, kuźni, powstać ma nowy, nieogniotrwały, budynek. (23. X. 1931 r. L. Rej. 161/29).

202. Podług art. 350 i 394 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej o prawie budowlanem Dz. U. p. 202 sąsiad nie posiada legitymacji prawnej do udziału w postępowaniu administracyjnem, dotyczącem udzielenia interesowanemu (stronie) pozwolenia na wzniesienie budowli i zatwierdzenie planu, nie jest więc uprawniony do wniesienia odwołania od decyzji władzy w tym względzie. (5. II. 1932 r. L. Rej. 764/29).

#### XII. SPRAWY INWALIDZKIE

203. Postanowienia art. 24 ust. I-szy ustawy inwalidzkiej nie rozciągają się na wypadki, w których uszkodzenie zdrowia na skutek służby wojskowej objawiło się po upływie terminu prekluzyjnego, ustanowionego w tym przepisie. (28. III. 1931 r. L. Rej. 543/29).

204. a) Zamieszczane w orzeczeniach inwalidzkich komisji odwoławczych, naukowe określenia, stwierdzone u odwoławców, cierpień, względnie kalectw, winny w wypadkach, w których odpowiednie przepisy instrukcji dla badania inwalidów wojennych czynią zależnem oznaczenie stopnia utraty zdolności zarobkowej od pewnych przejawów danych cierpień czy kalectw, zawierać zarazem ustalenia, czy wspomniane przejawy mają lub nie, miejsce.

b) Orzeczenia inwalidzkich komisji odwoławczych winny, w wypadkach stwierdzenia u odwoławców więcej niż jednego cierpienia czy kalectwa, zawierać oznaczenia stopnia utraty zdolności zarobkowej co do każdego z tych cierpień czy kalectw odrębnie. (9. II. 1932 r. L. Rej. 2172/29). *Dr Włodzimierz Orski*

Prezes Najw. Trybunału Administracyjnego.

ORZECZNICTWO MIESZANEGO TRYBUNAŁU ROZJEMCZEGO  
POLSKO-NIEMIECKIEGO.

Z dniem 31 stycznia 1932 r. ustały czynności Mieszanego Trybunału Rozjemczego Polsko-Niemieckiego.

Porozumieniem polsko-niemieckiem, podpisanem w Warszawie dnia 31 października 1929 r., które weszło w życie dnia 21 kwietnia 1931 r. (Dz. U. rok 1931 nr. 90 z dnia 12 października 1931 poz. 704 i 705) rzekł się Rząd Niemiecki wszelkich roszczeń majątkowych wypływających z Traktatu Pokoju i służących bądź to Państwu bądź obywatelom niemieckim w stosunku do Państwa Polskiego. Rząd Polski natomiast uznał w imieniu własnem i w imieniu obywateli polskich obowiązanie postanowień Planu Younga zawierających w stosunku do Niemiec takie same zrzeczenie.

Tem samem dochodzenie roszczeń przez obywateli polskich przeciwko Państwu Niemieckiemu i przez obywateli niemieckich przeciwko Państwu Polskiemu stało się niemożliwe również przed Mieszanym Trybunałem Rozjemczym, który ograniczony został do rozpatrywania spraw zawisłych pomiędzy osobami prywatnymi. Właściwość Mieszanego Trybunału Rozjemczego do rozstrzygania spraw tego rodzaju wypływała z art. 304 a 1 2 lit. b Traktatu Wersalskiego. Większość spraw tych rozpatrzona i zakończona została w ciągu roku 1931.

Rządy obydwóch Państw postanowiły przystąpić do likwidacji Mieszanego Trybunału Rozjemczego. W tym celu spisane zostało porozumienie z dn. 1. XII. 1931 r. i z dn. 31. I. 1932 r., według którego uważane jest postępowanie procesowe przed Mieszanym Trybunałem Rozjemczym za zakończone we wszystkich sprawach. Powodowie, których procesy nie zostały zakończone, mają prawo w przeciągu roku od wejścia w życie powyższego porozumienia skierować skargi, co do których niema ostatecznego wyroku Mieszanego Trybunału Rozjemczego, przed właściwe sądy krajowe. Akta administracyjne i akta procesów niezakończonych pozostaną w siedzibie Mieszanego Trybunału Rozjemczego w Paryżu, akta procesów niezakończonych oddane zostaną w przechowanie Rządom według przynależności państwowej powoda podanej w skardze.

Porozumienie zostanie ratyfikowane i wejdzie w życie z chwilą wymiany dokumentów ratyfikacyjnych. Równocześnie porozumiały się jednak Rządy, że Trybunał zostanie zwinięty z dniem 31 stycznia 1932 r. bez względu na to, czy ratyfikacja do tego czasu nastąpi. Ratyfikacja dotychczas nie nastąpiła, Mieszany Trybunał Rozjemczy przestał jednak działać.

Z pośród zagadnień prawnych, których rozstrzygnięcie oddane zostało Mieszanemu Trybunałowi Rozjemczemu, załatwił Mieszany

Trybunał Rozjemczy sprawę odszkodowań z tytułu wyjątkowych zarządzeń wojennych na obszarach okupowanych przez wojska niemieckie podczas wojny. Mieszany Trybunał Rozjemczy poszedł śladem innych trybunałów i orzekł, że dochodzenie roszczeń o odszkodowania z tego tytułu skierowywać należy przed Komisję Reparatywną, że natomiast on sam jest niekompetentny. W sprawach likwidacji dóbr niemieckich w Polsce nie wyszedł Mieszany Trybunał Rozjemczy poza ustalenie kilku zasad, na mocy których mogło być się rozwinąć dalsze orzecznictwo. Sprawy te zostały umorzono porozumieniem z dnia 31 października 1929 r. Sprawy o odszkodowania robotników polskich, którzy pracowali w czasie wojny w Niemczech i jako takie oparte były na umowach pracy, były przedmiotem szeregu orzeczeń Mieszanego Trybunału Rozjemczego, które publikujemy w orzecznictwie na rok 1931 i 1932. Jest ono równocześnie zakończeniem naszych publikacji wyroków Mieszanego Trybunału Rozjemczego.

#### I. *Zasady właściwości.*

84. Spór o odszkodowanie z tytułu niesłusznie uzyskanego zabezpieczenia powództwa nie jest sporem z umowy podlegającym na mocy art. 304 al. 2 lit. b T. W. sądownictwu M. T. R. (12. I. 1931 — Ehrlich c. Grossenhainer Webstuhl und Maschinenfabrik).

85. Orzeczenie o właściwości M. T. R. w sporach wytoczonych przeciwko Państwu Niemieckiemu przez obywateli polskich, którzy w toku sporu utracili obywatelstwo polskie i nabyli obywatelstwo Państwa trzeciego, uzależnione jest po wejściu w życie układu polsko-niemieckiego z dnia 31 października 1929 r. od interpretacji postanowień tegoż układu, który sprawy tego rodzaju osobne postanowieniem załatwia. Ponieważ Agenci Rządów zajęli rozbieżne stanowiska, a art. IV powołanego układu przewiduje osobne postępowanie na wypadek sporów w interpretacji układu, postanowił M. T. R. odroczyć rozpatrzenie spraw aż do wyjaśnienia sporu w drodze układem przewidzianej (4. XII. 1931 r. — Société Haebler c. Państwu Niemieckiemu).

#### II. *Zasady postępowania.*

86. *Art. 20. lit. d Regulaminu.* Wiadomość faktów, od której liczy się sześciomiesięczny czasokres do wytoczenia skargi, zachodzi dopiero wówczas, gdy przeciwnik odmówi dobrowolnego zadośćuczynienia roszczeniu powoda. (11. III. 1931 — Deutsche Rank c. Steigert).

87. *Art. 21 i 77 Regulaminu.* Spóźnione wniesienie skargi, spowodowane błędnym mniemaniem, że M. T. R. nie jest właściwym

do rozpatrywania sporu pomiędzy osobami prywatnymi, nie jest wypadkiem siły wyższej uzasadniającym przywrócenie terminu na podstawie art. 21 Regulaminu. Nie uzasadnia również zastosowania art. 77 Regulaminu i przywrócenie terminu z powodu wyjątkowych okoliczności słuszności. (11. III. 1931 — Deutsche Bank c. Poznański).

#### *V. Umowy.*

88. Spór o wypłatę zapomogi przyznanej pracownikowi pismem z dnia 1 lipca 1920 r. nie jest sporem z umowy zawartej przed wejściem w życie T. W., choćby stosunek pracy, na mocy której zapomogę przyznano, był wcześniejszy (12. I. 1931 — Werno c. Gasbetriebsgesellschaft).

89. Robotnik pracujący w Niemczech podlega obowiązkowemu ubezpieczeniu od wypadków, które stwarza pomiędzy robotnikiem i zakładem ubezpieczeń stosunki prawnie publiczne i wyklucza umowną odpowiedzialność pracodawcy. Spory z zakładami ubezpieczeń o odszkodowanie za wypadki przy pracy nie podlegają więc przepisowi art. 304, al. 2 b. T. W. i M. T. R. jest niewłaściwy do ich rozpatrywania. 5. X. 1931 (Dłużniakiewicz c. Schlesische Eisen und Stahl Berufsgenossenschaft).

90. 1. „Deutsche Arbeiter Zentrale” była instytucją samodzielną, odrębną od Państwa Niemieckiego, za której czynności Państwo Niemieckie nie jest bezpośrednio odpowiedzialne. „D. A. Z.” pośredniczyła przy zawieraniu umów o pracę pomiędzy robotnikami polskimi i pracodawcami niemieckimi. Skargi robotników polskich przeciwko „D. A. Z.” o zapłatę zatrzymanych zarobków są więc niedopuszczalne.

2. M. T. R. nie jest właściwy do rozpatrywania skarg robotnika polskiego przeciwko „Ruhrknappschaft” o zwrot składki ubezpieczeniowej potrąconej bezzasadnie przez pracodawcę od zarobku i wpłaconej do „Ruhrknappschaft”, ponieważ skarga taka nie jest oparta na umowie, a M. T. R. w myśl art. 304, 2 b. T. W. jest właściwy tylko dla skarg z umów. (6. X. 1931 — Targowski c. Państwu Niemieckiemu i tow.).

91. 1. Według art. 304, 2 b. Traktatu Wersalskiego M. T. R. jest właściwy do rozpatrywania skargi robotnika polskiego przeciwko pracodawcy niemieckiemu o odszkodowanie za nieszczęśliwy wypadek przy pracy, który wydarzył się w roku 1916.

2. Dwuletni czasokres przedawnienia z § 196 L. 8 i 9 niem. K. C. nie ma zastosowania do roszczeń o odszkodowanie za nieszczęśliwe wypadki przy pracy, które według § 195 K. C. jeszcze przedawnione nie są. (6. X. 1931 r. — Ociepa c. Alvensleben).

92. 1. Umowa zawarta pomiędzy robotnikiem polskim i pracodawcą niemieckim na skutek ustalenia rozporządzeniem władz niemieckich płac robotniczych i obniżająca płacę robotnika przewidzianą w poprzednio zawartej umowie stron, nie jest nieważna z powodu przymusu, ponieważ okoliczność, że robotnik w razie odmowy zawarcia nowej umowy znalazłby się bez środków do życia i zostałby internowany, nie wyklucza faktu, że robotnik ten na umowę z obniżonym zarobkiem wyraził zgodę. Wobec zawarcia nowej umowy pomiędzy stronami nie stanowi też obniżenie zarobków zarządzenia wyjątkowego wojennego, wobec czego M. T. R. właściwy jest do rozpatrzenia sporu o zapłatę zarobków na mocy art. 304, 2 b. T. W.

2. Zarzut przedawnienia nie należy do ekscepcji wstrzymujących spór, które według art. 34 Regulaminu Procesowego muszą być wniesione w określonym czasie i ulegają prekluzji.

3. Czasokresy do wnoszenia skarg przewidziane w art. 20 Regulaminu Procesowego nie uchyliły postanowień właściwego ustawodawstwa cywilnego o przedawnieniu roszczeń. M. T. R. stosować winien w sporach z umów rozpatrywanych według art. 304, 2 b. T. W. ustawodawstwo cywilne właściwe według zasad prawa międzynarodowego prywatnego.

4. Spory pomiędzy pracodawcą niemieckim i pracobiorcą polskim z umowy o pracę zawartą i wykonywaną w Niemczech podlegają ustawodawstwu niemieckiemu. Roszczenia robotnika o zapłatę należności za pracę wykonywaną podczas wojny, dochodzone skargą wniesioną przed M. T. R. dnia 14 marca 1925 r. są przedawnione według § 196 L. 8 i 9 niem. K. C, bez względu na to, czy powód znajdował się w nieświadomości swych praw, czy też z powodów osobistych praw tych dochodzić nie mógł. (4. X. 1931 r. — Gonda c. Państwu Niemieckiemu i Kirchnerowi).

93. 1. Umowy o pracę zawarte przez niemieckie przedsiębiorstwo budowy drogi żelaznej na obszarach okupowanych w b. Królestwie Polskim z robotnikami polskimi nie są „wyjątkowymi zarządzeniami wojennymi” i według zasad międzynarodowego prawa prywatnego oraz art. 43 Konwencji Haskiej o prawach i zwyczajach wojny na lądzie z r. 1907 podlegają ustawodawstwu miejsca zawarcia i wykonania umowy, a więc ustawodawstwu b. Królestwa Polskiego.

2. Roszczenia o odszkodowania za nieszczęśliwe wypadki przy pracy są roszczeniami z umowy o pracę i podlegają orzecznictwu M. T. R. na mocy art. 304 b. 2. T. W.

3. Roszczenie o odszkodowanie za nieszczęśliwy wypadek przy pracy ulega na mocy ustawodawstwa b. Królestwa Polskiego, a w szczególności ustawy z dnia 2/15. czerwca 1903, przedawnieniu

w dwa lata. Roszczenie o odszkodowanie za nieszczęśliwy wypadek, który wydarzył się dnia 4 lipca 1918 r. uległo więc najpóźniej przedawnieniu dnia 10 kwietnia 1922 r. (6. X. 1931 r. — Świątek c. Państwu Niemieckiemu i tow.).

94. Jeżeli robotnik skarżący pracodawcę o odszkodowanie za szkody na zdrowiu wywołane niedostatecznym odżywianiem i złem obchodzeniem się nie wywiedzie i udowodni związku przyczynowego pomiędzy warunkami pracy i życia stworzonymi przez pracodawcę, a powstałymi szkodami na zdrowiu, oddała M. T. R. skargę bez badania, według którego ustawodawstwa stosunek stron należało ocenić. (12. I. 1932 r. — Bułaszewski c. Heyne, Heyer et Cie).

95. 1. Przez określenie „wszelkie spory, jakiekolwiekby były, dotyczące umów zawartych przed wejściem w życie niniejszego Traktatu pomiędzy obywatelami Państw sprzymierzonych i stowarzyszonych i obywatelami niemieckimi” rozumiane są w art. 304 b. al. 2. T. W. spory powstałe pomiędzy stronami, które umowy zawarły. Spory wytaczane przez osoby trzecie przeciwko jednej ze stron umowy przepisem powyższem objęte nie są, chociażby dotyczyły umowy odpowiadającej poza tem warunkom w nim zawartym.

2. M. T. R. jest więc niewłaściwy do rozpatrywania procesu wytoczonego przez wystawcę weksłu danego przez Bank Łódzki bankowi niemieckiemu do przyjęcia przez firmę angielską i inkaso o zapłatę sumy wekslowej przeciwko bankowi niemieckiemu, który weksel rzekomo zainkasował, jeżeli weksel wręczony został bankowi niemieckiemu przez bank Łódzki w imieniu własnem. Umowa stwarzająca właściwość M. T. R. istniała wyłącznie pomiędzy bankiem Łódzkim i bankiem niemieckim, a nawet gdyby przyjąć, że bank niemiecki miał wobec wystawcy weksłu obowiązki z tytułu prowadzenia spraw bez zlecenia, to byłyby obowiązki płynące z jakoby — umowy, a nie z umowy. (16. I. 1932 r. — Krusche i Ender c. Mendelssohn et Cie).

96. 1. Roszczenia z kredytu remboursowego ulegają przedawnieniu w lat 30.

2. Jeżeli bank otworzył przed wojną przemysłowcowi kredyt remboursowy we funtach lub markach i wykupił w ramach tego kredytu akcepty funtowe, dłużny jest przemysłowiec zwrot funtów.

3. Prowizoryczne przyjęcie w czasie wojny przez bank na poczet funtowych sum markowych, nie zmienia długu funtowego na markowy, jeżeli strony są zgodne, że ostateczne rozliczenie nastąpić miało później. Marki wpłacone zarachować należy wówczas na dług funtowy według kursu z dnia każdej wpłaty. (11. III. 31 — Deutsche Bank c. Steigert).

97. 1. Bank zawarł przed wojną z przemysłowcem umowę o kredyt remboursowy, w myśl której wykupionemi akceptami funtowemi obciążał przemysłowca w markach według kursu trzeciego dnia przed płatnością akceptu przyczem przemysłowiec miał prawo nadesłać przed płatnością pokrycie w czekach na Londyn. Przemysłowiec winien jest bankowi w tych okolicznościach tylko marki według kursu obliczonego podczas wojny przez giełdy neutralne na 3 dni przed płatnością weksłu a nie funty.

2. Jeżeli oddział banku niemieckiego w Londynie wykupił podczas wojny akcepty remboursowe we funtach, nie zachodzi wypadek niemożliwości wykonania umowy. Nie ma też powodu przyznać bankowi niemieckiemu specjalnego odszkodowania, bo aktywa oddziału zlikwidowane zostały przez Rząd Brytyjski, a odszkodowania płacone przez Rząd niemiecki z tytułu likwidacji zagranicą nie są wyższe od pretensji markowej istniejącej dla banku wobec przemysłowca.

3. Przemysłowcowi, któremu bank zatrzymał papiery wartościowe aż do załatwienia sporu o zwrot należności we funtach lub markach, nie przyznano z tego tytułu żadnego odszkodowania. (11. III. 31 — Poznański c. Deutsche Bank).

98. 1. Jeżeli Bank niemiecki zakupił na polecenie obywatela polskiego papiery wartościowe w Paryżu i zastawił papiery te w depozycie w Paryżu na swoje imię, o czym polecającego kupno zawiadomił, powstało wobec polecającego zobowiązanie rodzajowe ograniczone (beschränkte Gattungsschuld). W razie straty papierów wartościowych w ten sposób zdeponowanych przez siłę wyższą, wolny jest Bank od odpowiedzialności wobec polecającego kupno za dostarczenie papierów.

2. Uznanie polecającego przez Bank na kredycie konta papierów wartościowych (Stücke-Konto) stwarza dla kupującego tylko prawo żądania określonej ilości papierów wartościowych zakupionych przez Bank, a nie daje mu prawa własności na poszczególnych sztukach.

3. Jeżeli bank niemiecki nie zawiadomił klienta, że sztuki zakupione dla niego w Paryżu pozostają zdeponowane tamże na imię banku, należy ocenić według okoliczności danej sprawy, czy działa się to za zgodą klienta, czy też wbrew umowie i zależnie od tego powziąć decyzję. (16. III. 31 — M. Lewy c. Darmstädter und Nationalbank).

4. W szczególności dowodem świadomości i zgody klienta na zdeponowanie sztuk zakupionych w Paryżu jest korespondencja z roku 1917 przedłożona przez Bank z której wynika, że klient o depozycie w Paryżu wie i nie protestuje. (16. III. 31 — H. Pinckus c. Darmstädter und Nationalbank).

5. Jeżeli natomiast Bank przysyłał klientowi wyciągi z konta papierów wartościowych, w których papiery kupowane w Paryżu wykazywane były bez odróżnienia z papierami kupowanymi w Niemczech, a z ilości transakcyj nie można wyprowadzić wniosku, że kupna papierów w Paryżu robione były celem spekulacyjnej wyższej sprzedaży tamże, należy bank zasądzić na zwrot papierów, a w razie niemożności dostarczenia, na odszkodowanie we wysokości wartości papierów według kursu giełdy Paryskiej w dniu wytoczenia skargi z 5% zwłoki. (13. I. 32 — Oppenheimer c. Darni-Städter und Nationalbank).

99. Spór o skuteczność zapłaty długu w zdewaluowanych markach jest sporem dotyczącym umowy, objętem art. 304, b. al. 2. T. W. i M. T. R. jest właściwy do jego rozpatrzenia (16. I. 32 — Bank Kupiecki Łódzki c. Banque Mendelssohn et Cie, Berlin).

100. Bank niemiecki udzielił bankowi Łódzkiemu przed wojną i podczas wojny kredytu pod zastaw papierów wartościowych, który został spłacony przez bank łódzki w roku 1923 nominalną sumą marek niemieckich papierowych. Natychmiast po otrzymaniu pieniędzy oświadczył bank niemiecki, że zapłaty nie uważa za wyrównanie długu i zapisał sumę wpłaconą na osobne konto do dyspozycji banku łódzkiego. Zarazem odmówił bank niemiecki wydania zastawionych papierów wartościowych. Bank łódzki wytoczył skargę o wydanie zastawionych papierów i odszkodowanie za opóźnienie oddania w ryczałtowej sumie 20.000 fr.

Ponieważ dłużnik ma siedzibę w Polsce, należy zastosować na mocy konwencji polsko-niemieckiej z dnia 5 lipca 1928 r. prawo polskie. Według art. 40 rozporządzenia waloryzacyjnego polskiego może wierzyciel dochodzić waloryzacji należności, jeżeli przy zapłacie zrobił zastrzeżenie, co w niniejszym wypadku nastąpiło. Według art. 41 tegoż rozporządzenia można dochodzić waloryzacji salda rachunku bieżącego tylko wówczas, gdy dłużnik jest odpowie-dzialny za zwłokę. Bank niemiecki nie wykazał, aby dłużnik został należycie postawiony w zwłokę i że tenże dłużnik w celach spekulacyjnych ociągał się z zapłatą wobec czego zapłata dokonana w r. 1923 w markach zdewaluowanych jest skuteczna. Odszkodowania M. T. R. nie przyznał, ponieważ bank łódzki nie wykazał pozytywnej szkody. Spór o skuteczność zapłaty długu w zdewaluowanych markach jest sporem dotyczącym umowy objętem art. 304, b. al. 2. T. W. i M. T. R. jest właściwy. (16. I. 32 — Bank Kupiecki Łódzki c. Banque Mendelssohn et Cie, Berlin).

*Adw. St. Dembiński (Poznań).*

## B. Inne sprawy sądowe

### Z ŻYCIA ZRZESZENIA SĘDZIÓW I PROKURATORÓW R. P.

W dniach 9 i 10 kwietnia 1932 r. w sali Sądu Najwyższego w Warszawie odbywały się obrady VI Walnego Zgromadzenia Zrzeszenia Sędziów i Prokuratorów.

Walne Zgromadzenie zagajał prof. Wacław Miszewski, Sędzia Sądu Najwyższego, który stwierdza prawomocność Walnego Zgromadzenia i proponuje na przewodniczącego p. Bodeńskiego Michała, Wiceprezesa Sądu Okręgowego w Warszawie, co przyjęto jednogłośnie. Do prezydium powołano pp. Parczewskiego Józefa Ignacego Prok. S. A. w Wilnie i Jankowskiego Jana Wiceprezesa S. O. w Stanisławowie.

\* \* \*

Na wniosek Wiceprezesa S. A. w Warszawie K. Fleszyńskiego uchwalono jednogłośnie:

Walne Zgromadzenie nadaje godność członków honorowych Zrzeszenia Wacławowi Miszewskiemu, Sędziemu S. N. i Dr. J. Murkowskiemu em. s. S. A. za wybitne zasługi położone dla organizacji.

Przewodniczący oznajmia, że przechodzimy do sprawozdania Prezydium p. Prezesa Zarządu Wacława Miszewskiego, Sędziego Sądu Najwyższego, który wygłosił następujące przemówienie:

„Szanowni Koledzy!

W roku bieżącym minęło lat 5 od chwili, gdy w dniu 9 stycznia 1927 r. po raz pierwszy zjechaliśmy się ze wszystkich krańców naszego kraju, aby zjednoczyć istniejące wówczas stowarzyszenia sędziowskie i prokuratorskie, i aby zespolić swoje siły i stworzyć jedno Zrzeszenie.

Okres lat pięciu nie jest zbyt długi w życiu korporacji.

W okresie tym od samego początku zaznaczyło się powszechne dążenie do wzajemnego zbliżenia się do nawiązania prawdziwych stosunków koleżeńskich, a celem ich było pielęgnowanie tych ideałów, które powinny przyświecać naszemu Zrzeszeniu jako korporacji sędziowskiej.

Idealy te były nam wszystkim wspólne. Nie było rozdzźwięków. Było wzajemne uzupełnianie się. Każdy z naszych członków pragnął dorzucić swoją cegiełkę do wspólnej budowy bądź pracą czynną, bądź poparciem podjętych poczynąń.

Dążenia nasze znalazły wyraz w programowych hasłach statutu, będącego podstawą naszej działalności.

Na naczelnem miejscu postawiliśmy strzeżenie godności i powagi magistratury sądowej.

Strzeżenie godności i powagi jest to postulat, którego stale i zawsze pilnowaliśmy i od którego w żadnym przypadku odstąpić nie możemy.

Strzeżenie godności i powagi jest to zachowanie umiaru i równowagi duchowej, tępienie objawów serwilizmu (gdyby się ujawnił), jest to rzetelna praca, opromieniona ambicją najlepszego wywiązania się z obowiązków.

Pragnęliśmy, aby fala protekcjonizmu i związanego z nim ponizenia nie dotknęła sfer sędziowskich.

W naszej korporacji strzeżenie godności i powagi jest jednocześnie strzeżeniem samodzielności i niepoddawaniem się zmiennym nastrojom i czymkolwiek wskazówkom, pochodzącym z zewnątrz a mającym cele niegodzące się z naszymi.

Ten punkt widzenia podkreślaliśmy przy każdej sposobności, aczkolwiek, trzeba przyznać, nie zawsze dobrze byliśmy rozumiani.

W związku z potrzebami i postulatami sądownictwa staraliśmy się interwenjować wobec kierowniczych władz państwowych i w tym celu zwracaliśmy się bądź ustnie bądź na piśmie do pana ministra sprawiedliwości, a w jednym przypadku do p. ministra skarbu oraz do ciał ustawodawczych. Sprawy te dotyczyły bytu materialnego sądownictwa (uposażenie, zaopatrzenie emerytalne i t. p.) tudzież kwestji stanowiska sędziego w ustroju państwowym.

Nasze usiłowania na tem polu nie dały realnych rezultatów. Zwłaszcza w dziedzinie płac sędziowskich i prokuratorskich nie można było uzyskać polepszenia bytu, a nawet zapobiec zmniejszeniu uposażeń.

Przyczyny natury ogólnej związane z obecnym kryzysem, stały na przeszkodzie urzeczywistnienia tych postulatów, aczkolwiek mówiąc nawiasem nie wszyscy funkcjonariusze państwowi dotknięci zostali w równej mierze zarządzeniami oszczędnościowymi.

Zarządzenia te spowodowały znaczny uszczerbek w skromnych budżetach sędziowskich.

W tych warunkach naszym zadaniem jest rozwinąć intensywniejszą działalność w dziedzinie samopomocy koleżeńskiej.

Rodzinom pozostałym po zmarłych członkach udzielamy pomocy materialnej w postaci zapomóg na podstawie uchwalonego przez Walne Zebranie regulaminu Kasy Zapomogowej.

Zebranie funduszu na letniska i uzdrowiska postawiliśmy na dalszym planie. Wielu z naszych kolegów wobec niskiego uposażenia, nie tyle myśli o racjonalnem wykorzystaniu okresu wypo-

czynkowego, ile zajmuje się ciągłą troską o zaspokojenie potrzeb codziennych dla siebie i swoich rodzin. Potrzebna im jest pomoc doraźna zwłaszcza w przypadkach jakiegokolwiek klęski.

Dlatego też na pierwsze miejsce wysunęła się konieczność obślenia sposobu tej doraźnej pomocy.

Tego rodzaju pomoc może się wyrazić bądź w postaci pożyczek zwrotnych nisko oprocentowanych albo bezprocentowych, bądź też w postaci pożyczek bez oznaczonego terminu zwrotu, wreszcie w postaci bezzwrotnych zapomóg.

Myśli tej nie mogliśmy w szerszej mierze wprowadzić w czyn wobec tego, że w uchwalonym budżecie nie było przeznaczonych na ten cel funduszków.

Ograniczyliśmy się tylko do tego, że z ogólnych funduszków udzieliliśmy jednemu z kół pożyczki w kwocie 6.000 zł na wzmoczenie funduszu obrotowego miejscowej kasy pożyczkowej.

Udzielenie pożyczki było jednym ze sposobów lokowania kapitału. Rozumieliśmy, że sposób lokowania funduszków Zrzeszenia należy do kompetencji Zarządu. Wszakże chodzi tu o coś ważniejszego, chodzi nie tyle o lokowanie funduszków, ile o organizację pomocy. Sądziliśmy przeto, że decydować tutaj powinno Walne Zgromadzenie. Przypuszczam, że w toku dyskusji sprawa ta znajdzie należyte oświetlenie.

Dla orjentacji powołam się na cyfry naszych kapitałów, przytoczone w naszym sprawozdaniu. Oprócz funduszków przeznaczonych na cele specjalne, mamy tam około 40.000 zł zaoszczędzonych ze składek na cele ogólne.

W związku z tem będzie zgłoszony wniosek aby do preliminarza wprowadzić nową pozycję, a mianowicie pewne kwotę, przeznaczoną na zapomogi bezzwrotne, które będą udzielane w razach wyjątkowych. (Należałoby przytem ustalić tryb postępowania w tej materji).

Konieczność tej formy samopomocy pożądana jest także ze względu, że w pewnych przypadkach zaoszczędzimy naszym kolegom przykrego zabiegania o zapomogę w drodze służbowej, a nadto stworzymy źródło na przypadek gdy znajdujący się w potrzebie wyczerpał wszelkie inne źródła ratunku.

Ciężki stan materialny sądownictwa wywołuje czasami objawy, które w normalnych warunkach nie miałyby miejsca. Do takich nie-normalnych zjawisk zaliczamy czasowo porzucanie stanowisk sędziowskich i prokuratorskich i obejmowanie zastępczo urzędu notariusza albo pisarza hipotecznego. Jest to dość intratne, lecz może ujemnie wpływać na psychikę szerszego ogółu sadowników.

Blżej tego przedmiotu omawiać nie będę, gdyż poglądy przyjdą w tej sprawie niejednokrotnie były wypowiedane.

W związku z obniżeniem uposażeń pragnęliśmy ulżyć członkom Zrzeszenia w opłacaniu składek. W tym celu wstrzymaliśmy na pół roku pobieranie składek na letniska i uzdrowiska. Zarządzenie to, aczkolwiek wykraczało poza kompetencje prezydium Zarządu zostało wykonane przez koła i oddziały, czyli poniekąd zostało zaaprobowane przez szerszy ogół. Poza tem ogłaszając to zarządzenie mieliśmy na celu zaznaczenie i podkreślenie ciężkiej sytuacji materialnej, spowodowanej znizeniem płac, która zmusza do ograniczenia wydatków do ostateczności.

Blizsze szczegóły naszych czynności w poszczególnych działach funkcji Zrzeszenia podaliśmy w sprawozdaniu drukowanym.

Kończąc jeszcze raz powrócę do tego o czem wspomniałem na początku.

Jako ustępujący z czynnej pracy w Zrzeszeniu niech mi będzie wolno wyrazić szczere życzenia, aby dotychczasowa harmonja i ogólna współpraca, które pozwoliły na zjednoczenie sądownictwa w Zrzeszeniu i przyczyniły się do rozwoju naszej korporacji, i w przyszłości nie doznały uszczerbku bez względu na jakiegokolwiek przejściowe nastroje".

\* \* \*

Na pierwszym punkcie porządku dziennego drugiego dnia Walnego Zgromadzenia znajdował się referat Przewodniczącego Komisji Zarządu Głównego, wyłonionej dla opracowania wniosków w przedmiocie konstytucyjnego stanowiska ustawodawstwa w R. P., Wiceprezesa K. Fleszyńskiego na temat: „Sądownictwo a przyszła Ustawa Konstytucyjna”. Referat miał charakter obszernego odczytu, opartego na wynikach prac Komisji Zrzeszeniowej w związku z materiałami, dostarczonymi przez rozprawy członków naszej organizacji ankiety. Komisja wypowiedziała się w myśl jednogłośnej opinii sądownictwa za utrzymaniem w przyszłej Konstytucji podziału naczelných władz państwa z wyraźnem zaznaczeniem, że władze: ustawodawcza, wykonawcza i sądowa są równorzędne i wzajemnie od siebie niezależne. Konsekwencją tego rodzaju podziału mogłoby być całkowite wyodrębnienie sądownictwa i postawienie na jego czele Kanclerza wymiaru sprawiedliwości. W tym kierunku poszła znakomita większość głosów ankiety zrzeszeniowej. W rzeczywistości jednak przeprowadzenie całkowitej zasady wyodrębnienia napotkałoby na olbrzymie trudności, wobec czego Komisja wzięła za podstawę swych rozważań obecną naszą strukturę wymiaru sprawiedliwości, identyczną w ogólnych zasadach z ustrojem sądownictwa na całym kontynencie Europy (prócz Finlandji). Jeżeli chodzi o zasadnicze podstawy naszej obecnej organizacji wymiaru sprawiedliwości, należy, opierając się na nich, wprowadzić

w pierwszym rzędzie zmiany, idące po linii zastrzeżenia nadzoru wewnętrznego nad sądami dla odpowiednich sądów wyższych instancji] oraz wzmocnienie i stabilizację stanowiska Ministra Sprawiedliwości. Obowiązująca Ustawa Konstytucyjna, jeżeli chodzi o sądownictwo, zasadniczych zastrzeżeń nie wywołuje, najlepszym dowodem czego służy to, że organizacje pobratymcze w swych projektach konstytucyjnych nie żądają wprowadzenia w tym dziale żadnych poważniejszych zmian. Przepisy obecnej Konstytucji, dotyczące wymiaru sprawiedliwości, są zbyt elastyczne i ramowe. Należy zamieścić w Konstytucji zasady, na jakich opierać się winien ustroj sądownictwa. Ustawy, dotyczące wymiaru sprawiedliwości, nie powinny siłą rzeczy ulegać większym zmianom prawodawczym. Celem stabilizowania stosunków w tym względzie należy do przyszłej ustawy konstytucyjnej wprowadzić przepis, że prawa i obowiązki sędziów określi odrębna ustawa, zmiany w której mogą być przeprowadzone jedynie w trybie, przepisany dla dokonania zmian w konstytucji. Konstytucja winna całkowicie zabezpieczyć niezawisłość i powagę wymiaru sprawiedliwości. Niezbędne jest ustalenie, że sędziów wszystkich kategorii mianuje Prezydent Rzeczypospolitej, że są oni nieusuwalni i nieprzenoszalni, że wyjątki w tym względzie mogą mieć miejsce wyłącznie w razie zupełnego zwinienia danego sądu wskutek postanowionej w drodze ustawodawczej reorganizacji sądownictwa, że ustawa o uposażeniu winna zapewnić sędziemu niezależny byt materialny, że w celu uodpornienia sędziego przed zewnętrznymi wpływami pozbawiony on być winien prawa otrzymywania od władz państwowych odznaczeń służbowych — orderowych. Konstytucja musi zawierać poza tem podstawowy przepis co do zasady obsadzania stanowisk sędziowskich. Stojąc na stanowisku fachowości sędziów i występując przeciwko laizacji sędziów, Komisja Zrzeszeniowa wypowiedziała się w myśl postulatów szerszych sfer sądowniczych za uchyleniem przepisów co do wybieralności sędziów pokoju, za skasowaniem instytucji sądów przysięgłych, także za zniesieniem sądów wojskowych o ile chodzi o przestępstwa natury ogólnej z pozostawieniem zaś sądów tych wyłącznie dla przestępstwa, przewidzianych w kodeksie i przetych wyłącznie dla przestępstwa, przewidzianych w kodeksie i przepisach wojskowych i niższych tylko instancji: (Sąd Najwyższy jednolity). Komisja uznała poza tem, że niezbędne przeprowadzenie centralizacji szczytów wymiaru sprawiedliwości w drodze wcielenia N. Trybunału Administracyjnego, jako oddzielnych Izb, do Sądu Najwyższego, skasowanie zbędnego wtedy Trybunału Kompetencyjnego, przekazanie funkcji Trybunału Stanu specjalnemu składowi Sądu

Najwyższego. Komisja wreszcie wypowiedziała się za powołaniem do życia specjalnego Trybunału Konstytucyjnego, któryby decydował o zgodności ustaw z Konstytucją.

Obszerny, wyczerpujący, żywy referat swój zakończył prelegent następującem znamiennem oświadczeniem: „Przepisy Ustawy Konstytucyjnej, dotyczące sądownictwa, nie mogą żadną miarą mieć na celu interesu sędziów, jako takich, lecz wyłącznie dobro i potrzeby wymiaru sprawiedliwości, tej najważniejszej i najpewniejszej ostoji ładu i porządku w państwie”.

\*                      \*                      \*

W wyniku wyborów w następujący ukonstytuowało się prezydium Zarządu Głównego: Leon Supiński (prezes), Kazimierz Fleczyński, Kazimierz Rudnicki, Agenor Frendl (wiceprezesi), Jan Karyory (sekr. gen.), Mieczysław Siewierski, Roman Przybyłowski (sekretarze), Jan Maciejewski (skarbnik), Zenon Bańkowski, Kazimierz Kwiatkowski (podskarbnicy).

*Karol Czaczynski (warszawa).*